

**MASARYKOVA UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

**Výzkum hudebních preferencí
vysokoškolské mládeže v Evropě
a České republice**

Bedřich Crha a kol.

BRNO 2013

Vzniklo za finanční podpory v rámci projektu specifického výzkumu Masarykovy univerzity MUNI/A/0711/2012.

Autorský kolektiv:

Doc. PhDr. Bedřich Crha, CSc.

Mgr. Šárka Vaňková

Mgr. Markéta Prudíková

Mgr. Radka Binderová

Mgr. Lucie Sochorová

MgA. Marek Olbrzymek

Mgr. Kateřina Šrámková

PhDr. Marek Sedláček, Ph.D.

Recenzovali: prof. PhDr. Jindřiška Bártová
doc. PhDr. Zdeněk Marek, CSc.

© 2013 Bedřich Crha, Šárka Vaňková, Radka Binderová, Marek Olbrzymek, Markéta Prudíková, Lucie Sochorová, Kateřina Šrámková, Marek Sedláček

© 2013 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-6633-5

Obsah

Úvod	5
1. Výzkum hudebních preferencí vysokoškolské mládeže v Evropské unii a České republice	7
1.1 Struktura výzkumu a použité techniky	7
1.2 Výběrový soubor.....	10
1.3 Pořadí ukázek elektronického zvukového dotazníku.....	10
2. Vybrané výsledky výzkumu Hudebních preferencí vysokoškolské mládeže a jejich srovnání s výzkumem z roku 2012	12
2.1 Preference hudebních žánrů a stylů	12
2.2 Tolerance hudebních žánrů a stylů	13
2.3 Identifikace hudebních žánrů a stylů	14
2.4 Vliv pohlaví na preferenci hudebních žánrů a stylů	15
2.5 Vliv hudebního vzdělání na preferenci hudebních žánrů a stylů	15
2.5.1 Tolerance hudebních žánrů a stylů	16
2.5.2 Identifikace hudebních žánrů a stylů.....	17
2.6 Hudební aktivita.....	18
2.6.1 Preference hudebních žánrů a stylů	18
2.6.2 Tolerance hudebních žánrů a stylů	19
2.6.3 Identifikace hudebních žánrů a stylů	20
2.7 Srovnání výsledků výzkumu hudebních preferencí vysokoškolské mládeže v České republice a zemích Evropské unie	21
3. Hudební preference a tolerance mládeže v oblasti umělé a neumělé hudby ..	24
3.1 Tolerance k hudebním žánrům a stylům	27
4. Vliv hudebního vzdělání vysokoškolských studentů na jejich preference v hudbě v ČR a Evropě.....	32

4.1	Preference hudebních žánrů a stylů	33
4.2	Tolerance hudebních žánrů a stylů	38
4.3	Identifikace hudebních žánrů a stylů	40
4.4	Dílčí závěry	42
5.	Rozdíl mezi typickým posluchačem výzkumu podle pohlaví z let 2012 a 2013	44
6.	K problematice výzkumů hudebních preferencí ve světě.....	53
7.	Souhrn základních domněnek, předpokladů a představ o práci učitelů hudební výchovy na základních a středních školách v USA.	63
7.1	Mozek pracuje víc.....	67
7.2	Časoprostorová dovednost	68
Závěr		69
Summary		72
Prameny a literatura		73
Publikace.....		73
Internetové zdroje		75
Zdroje hudebních ukázek		78
Seznam použitých zkratk		80
Jmenný rejstřík.....		81
Věcný rejstřík.....		83
Přílohy.....		85
Vzor elektronického dotazníku		85

Úvod

Umělecké dílo nejsme schopni objektivně hodnotit, neboť vše je relativní a každý má právo na svůj názor. S podobně formulovaným názorem na hodnocení hudby a umění se setkáme často. Je to logické, alibistické a možné. Pokud si takový přístup dovolíme, budeme to mít snadné a nikdy nedospějeme k žádnému rozhodnutí. Pokud bychom však na takovéto zjednodušení přistoupili, museli bychom se vzdát veškerého hodnocení. Každá kritéria jsou totiž ve jménu tolerance a relativnosti zpochybnitelná. Ale kritéria existují a mají svůj význam, sice nejsou univerzální a platná jednou provždy, ale jsou důležitá. Stejně tak je důležité nerezignovat na hodnocení hudby.

Ve vztahu k hudbě a umění se často setkáváme s hodnotícími soudy. Osudy uměleckých děl jsou na hodnocení do jisté míry závislé, neboť dobré hodnocení (ale stejně tak velmi negativní či šokující) dílo doporučuje, je jeho reklamou a ve světě peněz je také prodává.

Absence hodnocení je v souvislosti s hudbou nepředstavitelná. Hodnocení téhož díla může být velmi různé. O výsledku rozhodují kritéria, která hodnotitel uplatní, a cíl hodnocení, tedy to, proč vůbec k hodnocení dochází.

I po stránce jazykové jsou hodnocení blízké hodnoty. Často hovoříme o určité hodnotě nebo o tom, že něco je či není hodnotné. Hodnoty mohou být charakterizovány různě, obvykle je s tímto pojmem zacházeno spíše intuitivně, mluvčí předpokládají, že mu adresát porozumí. V odborných pojednáních sice na definice narazíme, ale mnohdy bývají celkem nicneříkající. Hodnota je něco, co má cenu samo o sobě. Jan Sokol vyjádřil význam hodnoty takto: „*Pojem hodnota se snaží vyjádřit fakt, že svobodná volba není libovolná, nýbrž dává něčemu přednost.*”¹ Poměrně přesně hodnoty vystihl Jaroslav Kříž: „*hodnota je existenciálně relevantní hierarchický*

¹ SOKOL, Jan. *Malá filosofie člověka: a Slovník filosofických pojmů*. 4., rozš. vyd., Ve Vyšehradu 2. Praha: Vyšehrad, 2004, ISBN 80-702-1713-8. s. 302.

rozměr naší zkušenosti“². V této definici je totiž obsaženo jak to, že hodnoty bývají vždy uspořádány do nějakého systému či hierarchie (uvědomělé či neuvědomělé), tak také to, že se jedná o něco, čemu přikládáme důležitost. V neposlední řadě se tu sděluje, že hodnota vychází z naší zkušenosti, je to něco, co se nás přímo dotýká, nemůže jít o zprostředkovanou teorii, jež je nám lhostejná. Nestačí nám jistě sdělení, že je nějaká socha krásná, když my zde krásu nenacházíme. Tento soud není v souladu s naší zkušeností, ať již je vina na naší straně, protože nerozumíme jazyku, či kódu, jež byly při tvorbě daného uměleckého díla užity, nebo je na vině něco jiného, nestačí sdělení, zprostředkování hodnocení, musí jít o odpověď na naši zkušenost. Nepopiratelnou pravdou je to, že stejná skutečnost je pro jednoho člověka hodnotou a pro jiného jí není.

Hodnota vychází z preference. V zajímavém světle tuto skutečnost ukazuje Kříž, když hodnoty spojuje nejen s preferencí, ale dokonce s nárokem, protože říká, že „*toho, co preferujeme, si také v nějakém smyslu žádáme*“³.

² KŘÍŽ, Jaroslav. Velké odmítnutí. *Estetika*. Praha: Akademie věd České republiky, 1993, roč. 30, s. 1.

³ Tamtéž, s. 1-14.

1. Výzkum hudebních preferencí vysokoškolské mládeže v Evropské unii a České republice

Výzkum hudební preference studentů v zemích EU navazoval na několikaletý cyklus výzkumů, které realizuje Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. V roce 2013 probíhal již čtvrtý výzkum. Díky tomuto dlouhodobému průběhu je možné podat co nejkomplexnější obraz stavu hudebních preferencí, vztahu k hudbě a vlivu hudební pedagogiky na tento stav. Výzkumy v letech 2010 a 2011 byly zaměřeny na žáky základních a středních škol a sledovaly také roli multimediálních technologií v hudební výchově. Testování probíhalo kombinovaným způsobem. Dotazování byli jak učitelé skrze elektronický dotazník, tak žáci pomocí tištěného dotazníku. V dalších dvou letech proběhly výzkumy zaměřené již na studenty vysokých škol, a to nejprve (2012) v ČR a ve druhém roce (2013) v EU. Toto testování již nepracovalo s dvěma verzemi dotazníku (jedna pro učitele a druhá pro studenty). Byl sestaven jediný dotazník, který měl pouze elektronickou podobu. Změnilo se také zaměření výzkumů – v letech 2010 a 2011 byl větší důraz kladen na roli hudební pedagogiky a multimediálních technologií a hudební preference byly sledovány spíše okrajově, zatímco v roce 2012 a 2013 byla pozornost zaměřena prakticky výhradně na hudební preference.

1.1 Struktura výzkumu a použité techniky

Hudební preference studentů v zemích EU byly sledovány prostřednictvím totožného dotazníku jako u výzkumu hudebních preferencí vysokoškolské mládeže v ČR. Respondentům byl rozeslán dotazník, který obsahoval 33 hudebních ukázek, a sice 25 ukázek nonartificiální (dále NAH) a 8 ukázek artificiální hudby (dále AH).

Dotazník byl vystaven na adrese www.musicresearch.cz od 22. dubna 2013 do 31. července 2013.

Po stručném úvodu byl respondent seznámen s instrukcemi k vyplnění dotazníku. Byla využita webová aplikace s vícejazyčnou podporou (čeština, angličtina, němčina, francouzština). Po stisknutí tlačítka pokračovat v případě, že respondent nebyl aktuálně přihlášen, byl přesměrován na rozcestník, kde si mohl vybrat vlastní uživatelské jméno a heslo sloužící k návratu k rozpracovanému dotazníku nebo si nechat přidělit vygenerované uživatelské jméno s prázdným heslem, posléze byl přihlášen k dotazníku. Bylo zajištěno, aby si prohlížeč ve standardním nastavení uživatelské jméno zapamatoval a nabídl ho při příštím přihlášení. Pokud respondent byl přihlášený, byl ihned přesměrován na krátkou testovou ukázkou, kde si ověřil, že mu bez problému funguje přehrávání ukázek. Poté již mohl přistoupit k poslechu 33 krátkých hudebních ukázek a vyplňování odpovědí, které se po jedné ukládaly do databáze. Uživatel mohl vyplňování kdykoliv přerušit a vrátit se k rozpracovanému dotazníku později. Ukázky bylo možné vyslechnout pouze jednou.

Již v průběhu poslechu mohl respondent odpovídat na otázky, zda se mu poslech líbí či nikoliv a do kterého žánru či stylu by ukázkou zařadil. Na závěr byl dotázaný požádán o doplnění informací o věku, pohlaví, zemi, ve které aktuálně žije, hudebním vzdělání. Dále měl uvést, zda je hudebně aktivní, což umožnilo třídění získaných dat a vytvoření zájmových podsouborů.

Jelikož data byla uložena v databázi, vyhodnocení probíhalo formou dotazů na databázi. Počty jednotlivých odpovědí byly sumarizovány do zájmových podsouborů a přehlednou formou prezentovány na webové stránce, umožňující rychlou navigaci ve zpracovaných výsledcích. Dále byly vytvořeny soubory obsahující tabulky a grafy v programu Excel.

Zvukový dotazník je moderní webová aplikace. Serverová část byla napsána v jazyku PHP 5.4 za pomoci nástroje Nette Framework verze 2.0.10, který urychluje vývoj, eliminuje bezpečnostní rizika a usnadňuje práci programátorovi. Pro Nette Framework existuje řada doplňků, jedním z nich je GettextTranslator, jenž byl použit pro vytvoření vícejazyčné podpory. Do klientského prohlížeče webový server Apache 2.2 poslal webovou stránku zapsanou v jazyce

HTML 5. Pro jednoduchý přehledný grafický design bylo použito kaskádových stylů CSS. Interaktivitu a kontrolu dat na straně klienta zajišťoval kód v jazyce Javascript za pomoci knihovny jQuery verze 1.9.1, doplnku jQuery Validation Plugin 1.11.1 pro validaci formulářů a doplnku pro přehrávání ukázek JPlayer Plugin 2.4.0, který u nejnovějších HTML 5 prohlížečů využívá vestavěných tagů, u starších prohlížečů využívá Flash Player. Po načtení patřičné stránky byla výměna dat mezi prohlížečem a webovým serverem zajištěna technologií AJAX. Po validaci dat serverová část aplikace ukládala data do databázového serveru MySQL verze 5.5. Pro účely výzkumu byla registrována doména musicresearch.cz, hosting byl zajištěn soukromou firmou. Grafy a tabulky v programu Excel 2007 byly generovány poloautomaticky pomocí programovacího jazyka Visual Basic for Application (VBA).

Lidé byli oslovoováni pomocí kontaktních e-mailů. I přes veškerou snahu vyhnout se spamovým filtrům za použití doporučených technik při sestavování e-mailu a jeho rozeslání je možné, že některé e-maily skončily ve spamovém koši a nedostaly se k příjemcům. Některé e-maily nebyly doručeny vůbec. Nízký počet respondentů může být rovněž zapříčiněn nízkou ochotou respondentů spolupracovat při následné redistribuci pomocí přeposílání e-mailů svým známým či všeobecnou averzí aktivně se podílet na online výzkumu a dotazník vyplnit či vůbec otevřít. (Ke konci výzkumu byla založena stránka na Facebooku jako alternativní zdroj šíření informace o probíhajícím výzkumu.) Získávání respondentů bylo náročné, kontakty byly získávány i na mezinárodním hudebně výchovném kongresu v Belgii pod záštitou European Association for Music in Schools (EAS), byli kontaktováni mezinárodní koordinátoři, ale přesto se nepodařilo získat dost odpovědí.

1.2 Výběrový soubor

Výběrový soubor tvořili vysokoškolští studenti z evropských zemí. Přes veškerou snahu se nepodařilo získat očekávané množství respondentů, proto se nakonec pracovalo s výběrovým souborem 271 respondentů, z toho bylo 111 mužů, 160 žen, 80 respondentů mělo pouze povinné hudební vzdělání, 61 rozšířené hudební vzdělání, 130 profesionální hudební vzdělání. Pro potřeby evropského výzkumu byly kategorie hudební výchovy v rámci základních škol a hudební výchovy středních škol použité ve výzkumu 2012 sloučeny do kategorie povinné hudební vzdělání. Hudebně aktivních bylo 189 respondentů, hudebně neaktivních bylo 82. Skladba respondentů z hlediska hudebního vzdělání a hudební aktivity není zcela typická pro populaci vysokoškoláků a liší se od složení respondentů z roku 2012, pravděpodobně také zapříčinila některé rozdíly v hodnocení. Ve sledovaném období bylo vytvořeno 525 uživatelů, což ovšem nevypovídá o počtu případných respondentů, kteří dotazník otevřeli (je teoreticky možné, že se přihlašovali opakovaně stejní lidé a pokaždé se přihlašovali pod jiným uživatelským jménem), a 386 jich vyplnilo alespoň první ukázkou.

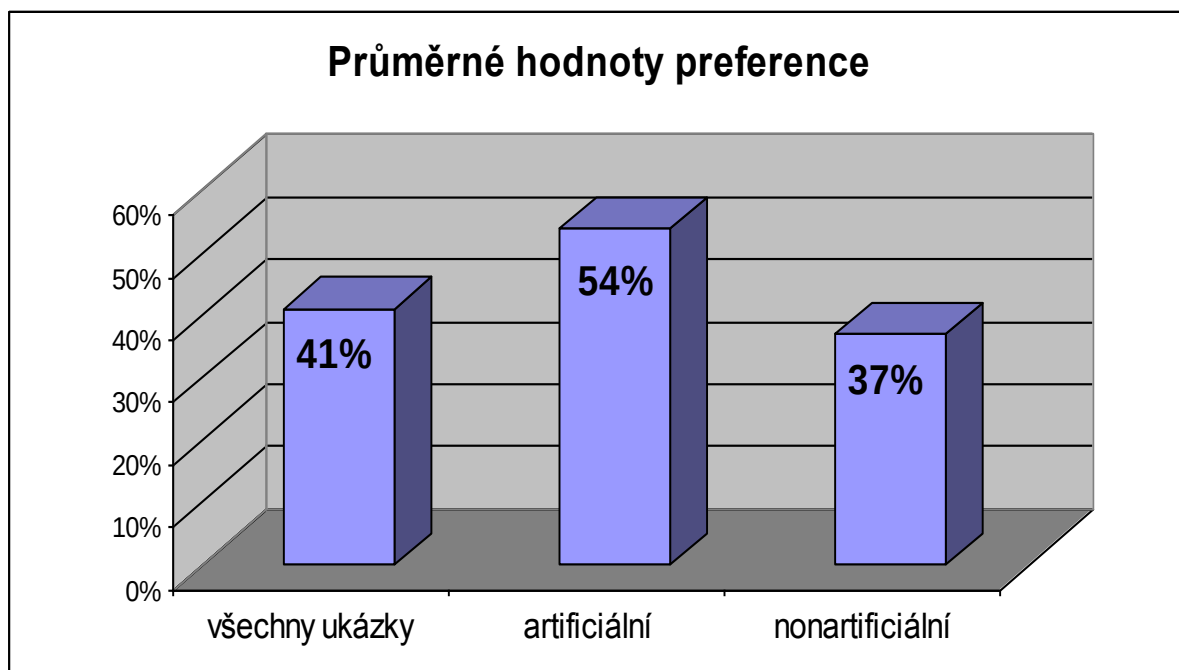
1.3 Pořadí ukázek elektronického zvukového dotazníku

01 Bob Dylan – Like A Rolling Stone	Rock
02 Haddaway – What is Love	Disco
03 Jean Michel Jarre – Magnetic Fields 2	Elektronická hudba
04 Antonín Dvořák – Novosvětská symfonie	Romantismus
05 Chuck Berry – Johnny B. Goode	Rock'n'roll
06 Louis Armstrong – When The Saints Go Marching In	Tradiční jazz
07 Cypress Hill – Insane In The Brain	Hip-hop
08 B.B. King – Gambler's Blues	Blues
09 Josef Mysliveček – oratorium Izák	Raný klasicismus
10 Eminem – Real Slim Shady	Rap
11 Spirituál kvintet – Za svou pravdou stát	Spirituál
12 Luboš Holý – Vy páni zemani	Lidová píseň

13 Bob Marley – One Love	Reggae
14 Ludwig van Beethoven – Egmont	Klasicismus
15 Pink Floyd – Money	Art rock
16 Muddy Waters – Hoochie Coochie Man	Rhythm & Blues (R&B)
17 Moravanka – Nedaleko od Trenčína	Dechovka
18 Claude Debussy – Moře	Impresionismus
19 Johnny Cash – Folsom Prison Blues	Country
20 Dead Can Dance – Radharc	World music
21 Franz Schubert – Spanilá mlynářka	Romantismus
22 DJ Tiesto – Maximal Crazy	Electro dance
23 Black Sabbath – Neon Knights	Heavy metal
24 Leoš Janáček – smyčcový kvartet Listy důvěrné	1. polovina 20. století
25 Madonna – Hung Up	Pop
26 James Brown – Don't Stop The Funk	Funk
27 Aretha Franklin – Respect	Soul
28 Leonard Bernstein – West Side Story (Tonight)	Muzikál
29 Jan Dismas Zelenka – Requiem	Baroko
30 Jan Nedvěd – Na kameni kámen	Folk
31 Ornette Coleman – Macho Woman	Free jazz
32 The Edwin Hawkins Singers – Oh, Happy Day	Gospel
33 Wolfgang Amadeus Mozart – symfonie Jupiter	Klasicismus

2. Vybrané výsledky výzkumu Hudebních preferencí vysokoškolské mládeže a jejich srovnání s výzkumem z roku 2012

2.1 Preference hudebních žánrů a stylů

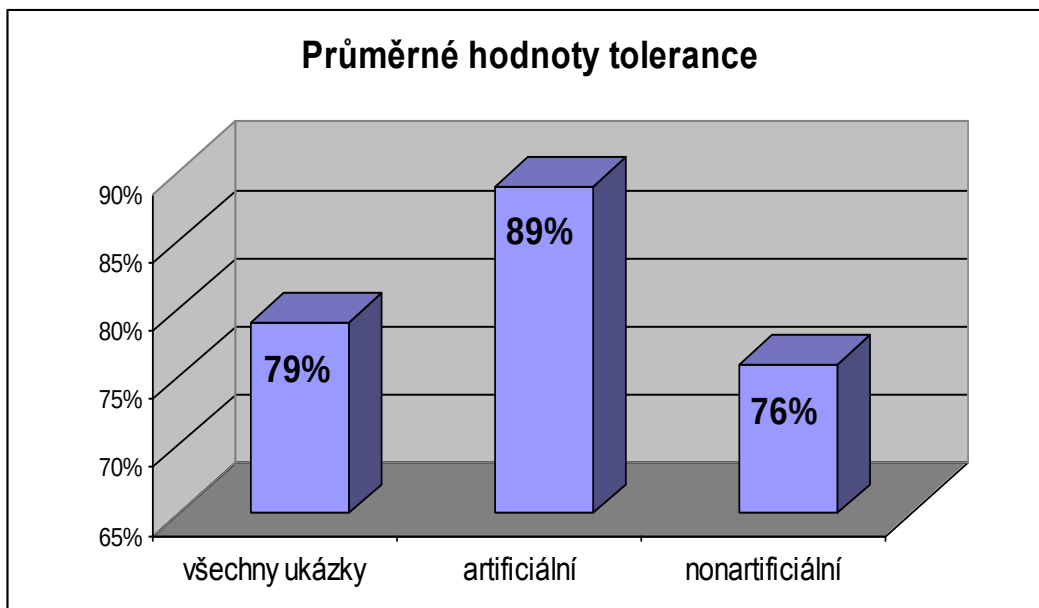

Průměrná preference hudby byla 41 %, vyšší preference hudby byla prokázána v oblasti artificiální hudby (dále AH), k čemuž velmi pravděpodobně přispěla skladba výběrového souboru, kde převažovali hudebníci. Takováto skladba nebyla záměrem a souvisí s problémy v distribuci dotazníku, neboť byl rozeslán zřejmě především hudebníkům.

Nejpreferovanějšími žánry a styly byly romantismus (Dvořák) (69 %), rock'n'roll (61 %), soul (61 %) a klasicismus (Beethoven) (59 %). Mezi nejméně preferovanými žánry a styly se pak objevily elektronická hudba (14 %), dechovka (14 %) a electro dance (13 %).

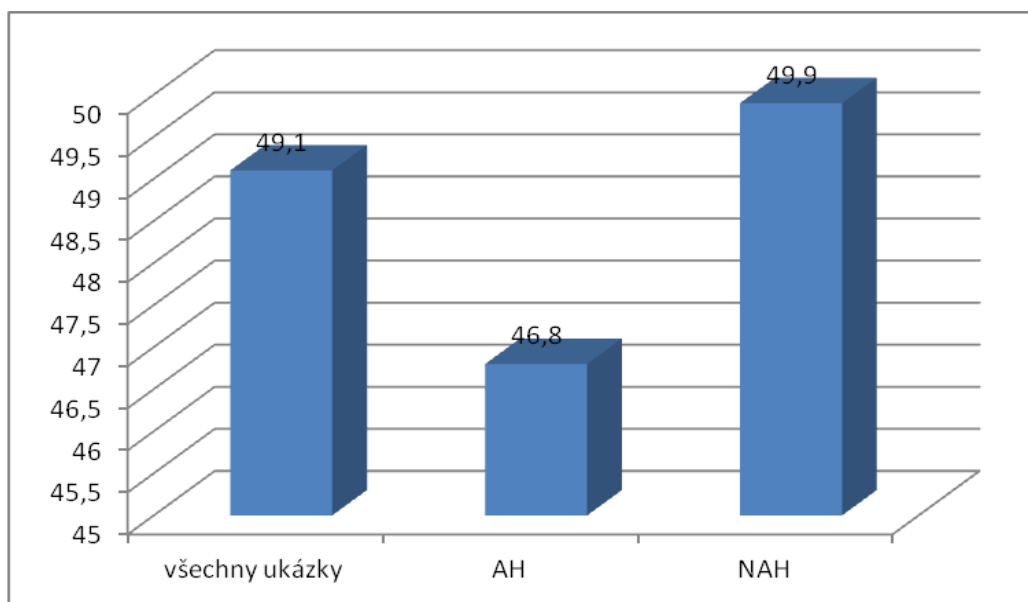
2.2 Tolerance hudebních žánrů a stylů

Stejně jako v předešlém výzkumu se pracovalo s kategorií tolerance k hudebním žánrům a stylům. Tolerance znamená postoj, který slyšenou ukázkou neodmítá, posluchači se tedy buď líbí nebo mu nevadí.

Celková průměrná tolerance respondentů k ukázkám byla 79 %, průměrná hodnota tolerance byla vyšší u ukázek z oblasti AH (89 %). Nejvíce tolerovaným žánry či styly byly romantismus (Dvořák) (96 %), soul (94 %) a klasicismus (Mozart) (93 %), zatímco nejméně tolerovanými elektronická hudba (53 %), dechovka (49 %) a electro dance (33 %).

2.3 Identifikace hudebních žánrů a stylů

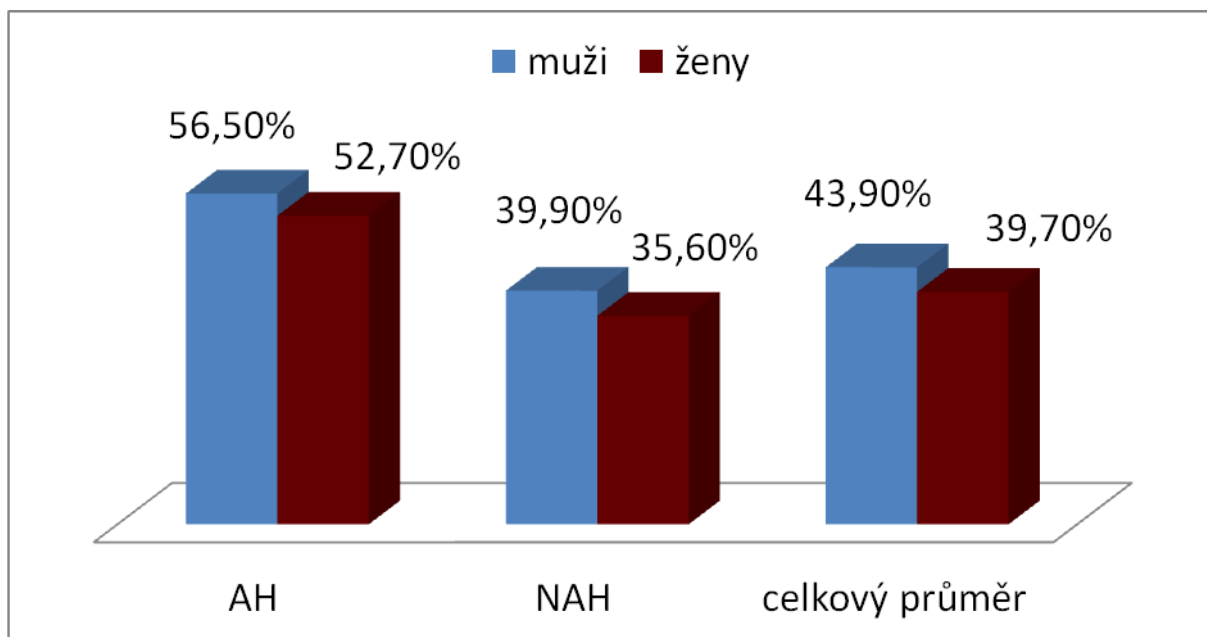
Nejčastěji respondenti nedokázali určit (odpověděli nevím) folk, art rock, elektronickou hudbu a lidovou píseň.

Průměrná správná identifikace žánrů a stylů je 49,1. Rozdíl v identifikaci AH a NAH je naprosto nepatrný. Nejbezpečněji respondenti určili žánry reggae, rock'n'roll a muzikál, největší problém pro ně představoval rock, rhythm & blues a spirituál. Celkově sice rozpoznali respondenti lépe žánry a styly, které se jim líbily, avšak rozdíl je zde jen malý, nikde nedosahuje ani 10 %. Podobně jako v roce 2012 se tak prokázal jen malý vliv hudební preference na schopnost identifikovat hudební žánry a styly:

	všichni	preferující	rozdíl
všechny ukázky	49,1 %	55,6 %	6,5 %
AH	46,8 %	56,0 %	9,2 %
NAH	49,9 %	55,5 %	5,6 %

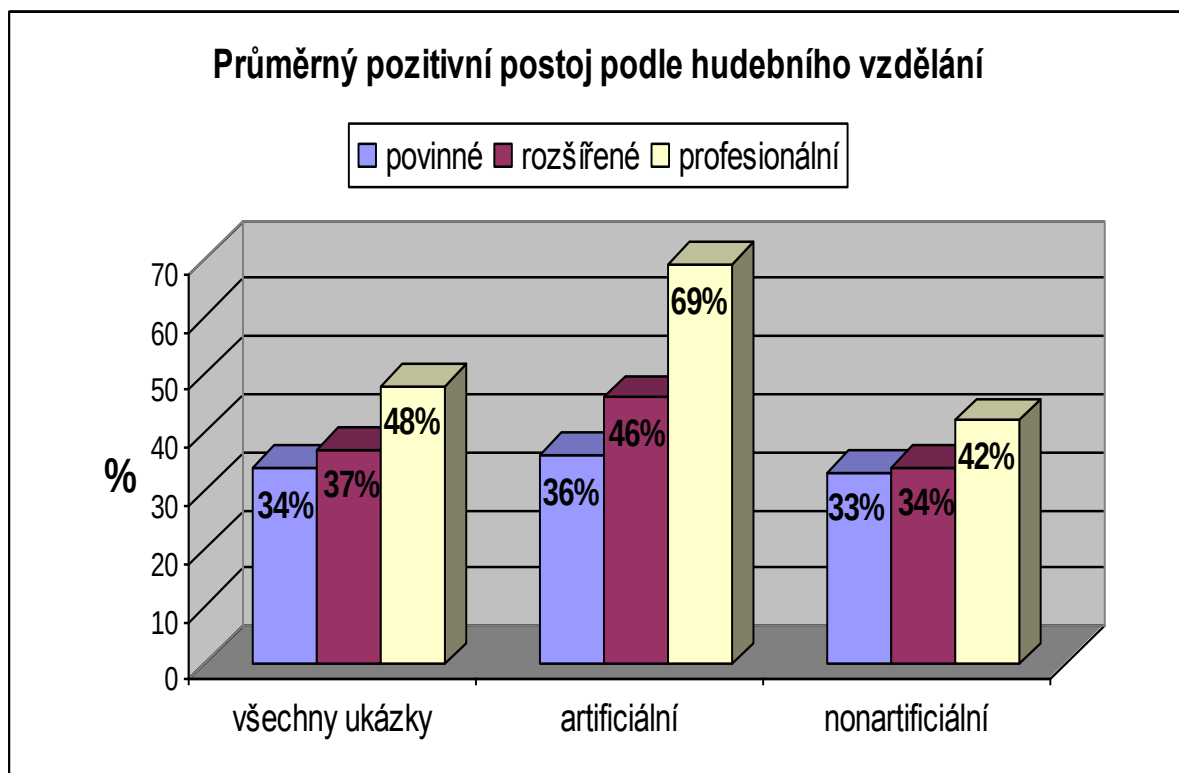
2.4 Vliv pohlaví na preferenci hudebních žánrů a stylů

Pohlaví není určující činitel pro preferenci hudebních žánrů a stylů, stejně jako v roce 2012 byl rozdíl v preferencích mužů a žen nepatrný, ať již šlo o hudbu obecně, nebo AH a NAH. Ještě mnohem podobnější byly výsledky tolerance hudebních žánrů a stylů. Stejně tak pro identifikaci hudebních žánrů a stylů byl vliv pohlaví zanedbatelný. Muži nejvíce preferovali romantismus, rhythm&blues a soul, ženy nejvíce preferovaly romantismus, rock'n'roll a soul.

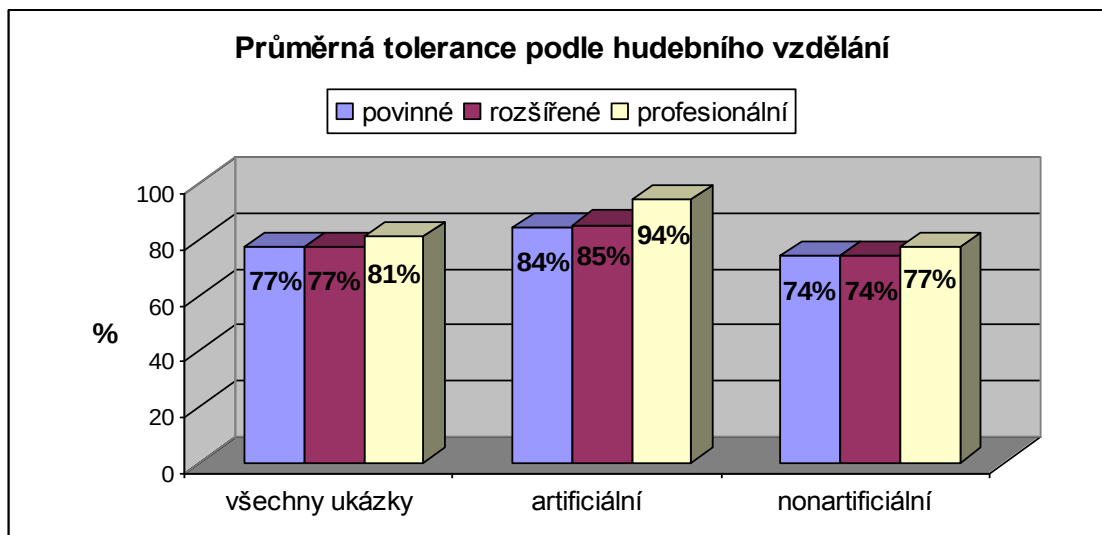
2.5 Vliv hudebního vzdělání na preferenci hudebních žánrů a stylů

Hudební vzdělání má vliv na hudební preference. Největší rozdíl je s přehledem patrný u AH. Na nejvíce preferovaném žánru, romantismu (Dvořák), se shodli respondenti s rozšířeným hudebním vzděláním s respondenty s profesionálním vzděláním, osoby s pouze povinným vzděláním nejvíce preferovaly rock. Romantismus (Dvořák) je jediná ukázka, která se u všech tří podsouborů objevila mezi prvními pěti, jinak respondenti se povinným hudebním vzděláním dále volili jen NAH, naopak osoby s profesionálním vzděláním preferovaly na prvních místech jen ukázky AH.

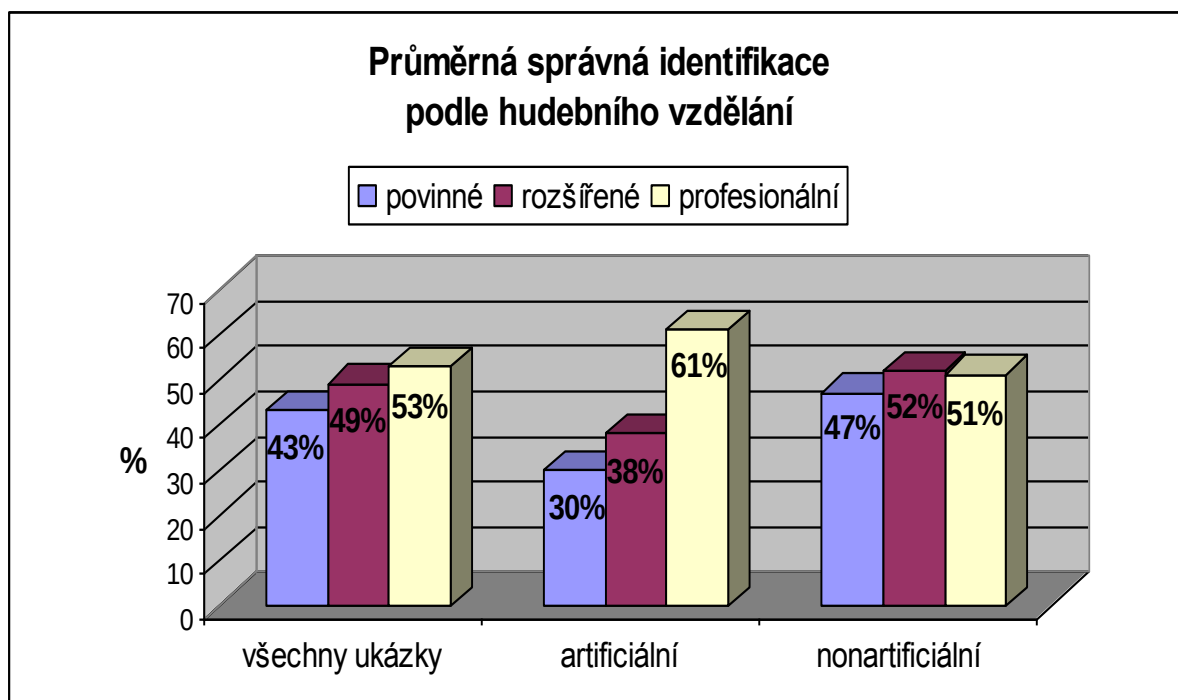
2.5.1 Tolerance hudebních žánrů a stylů

Všechny tři podsoubory tolerovaly především romantismus (Dvořák) a soul, každý z nich také alespoň 1 ukázkou klasicismu. Mezi nejméně tolerovanými žánry nebyly v žádném podsouboru ukázky AH, všichni uvedli dechovku, hip-hop a elektro dance. Celkově však na toleranci nemělo podstatný vliv ani hudební vzdělání, nápadnější rozdíl je pouze u AH, v ostatních případech je rozdíl mizivý.

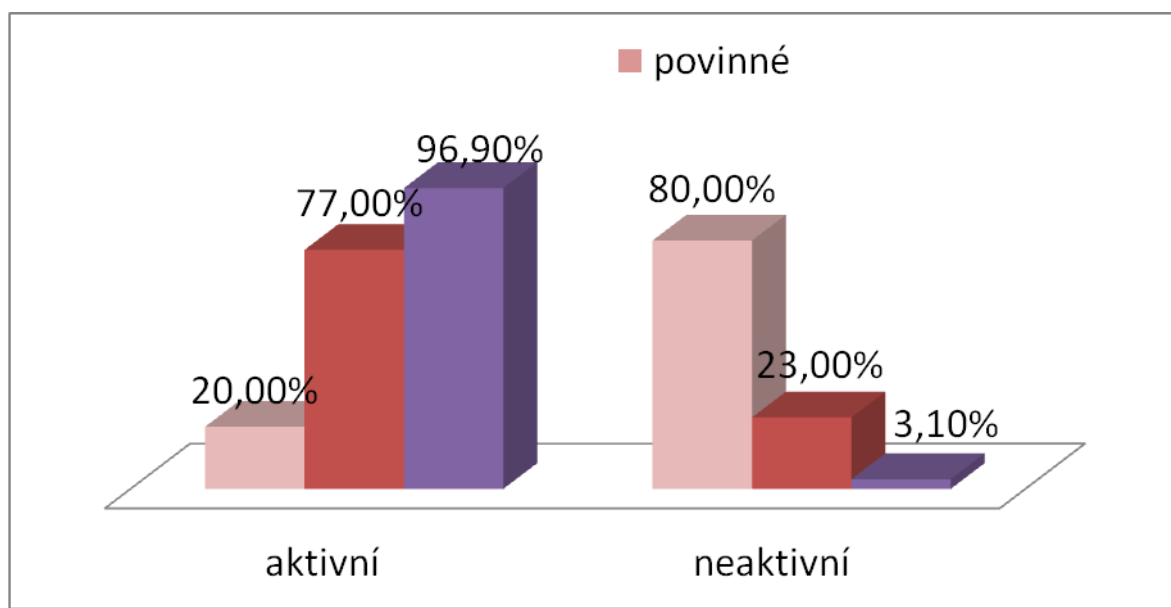

2.5.2 Identifikace hudebních žánrů a stylů

Pro schopnost identifikace hudebních žánrů a stylů je hudební vzdělání významné, obzvláště je to patné u AH, naopak u NAH se rozdíly téměř stíraly. Všichni nejlépe identifikovali reggae a rock'n'roll. U všech se navíc objevil muzikál. Mezi nejlépe identifikované ukázky se nedostala žádná ukázka z AH, vyjma klasicismu (Mozart) u profesionálně vzdělaných hudebníků.

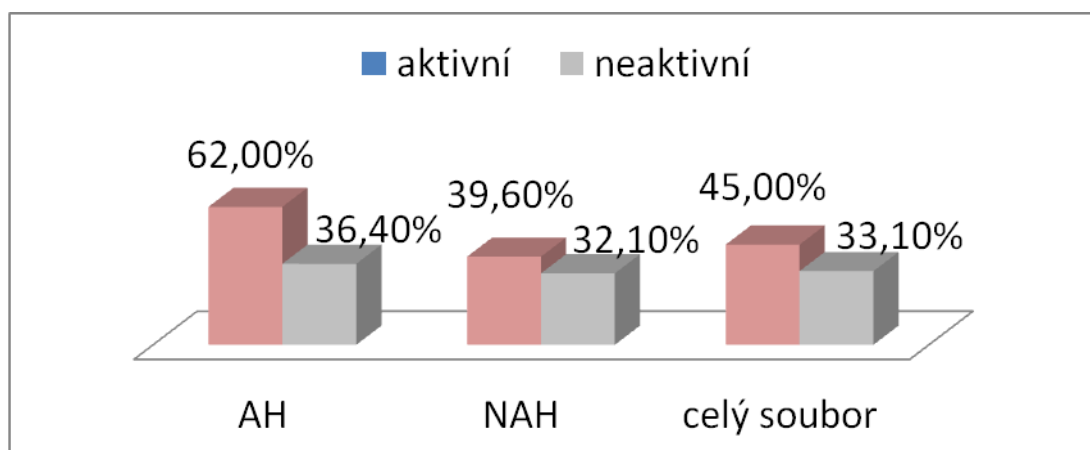
2.6 Hudební aktivita

Jednoznačně se prokázala souvislost mezi hudebním vzděláním a hudební aktivitou. S rostoucím vzděláním byli respondenti hudebně aktivnější, mezi profesionálně vzdělanými hudebníky byla hudební aktivita velmi vysoká a naopak u osob s povinným hudebním vzděláním byla hudební aktivita velmi nízká.

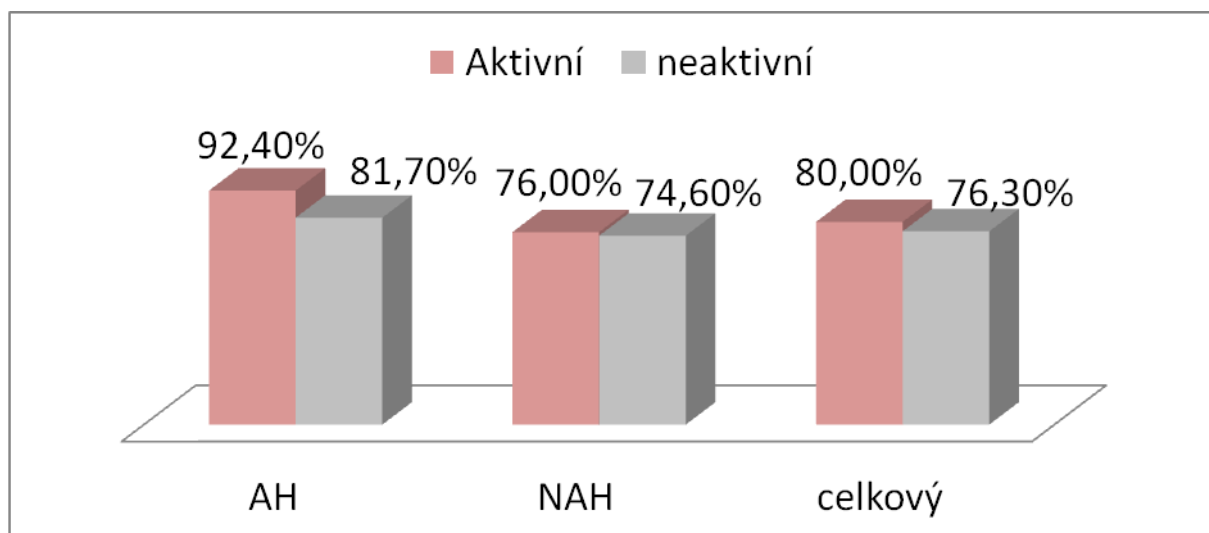
2.6.1 Preference hudebních žánrů a stylů

Hudební aktivita se projevila v preferenci žánrů a stylů, u aktivních byla podstatně vyšší preference AH a tyto respondenti více preferovali veškeré nabídnuté ukázky. Hudebně aktivní i neaktivní preferovali nejvíce romantismu (Dvořák), soul a rock'n'roll. Aktivní navíc preferovali klasicismu (Beethoven a Mozart), zatímco neaktivní reggae a rock, tedy kromě těch žánrů, na kterých se shodli, preferovali aktivní AH a neaktivní NAH.

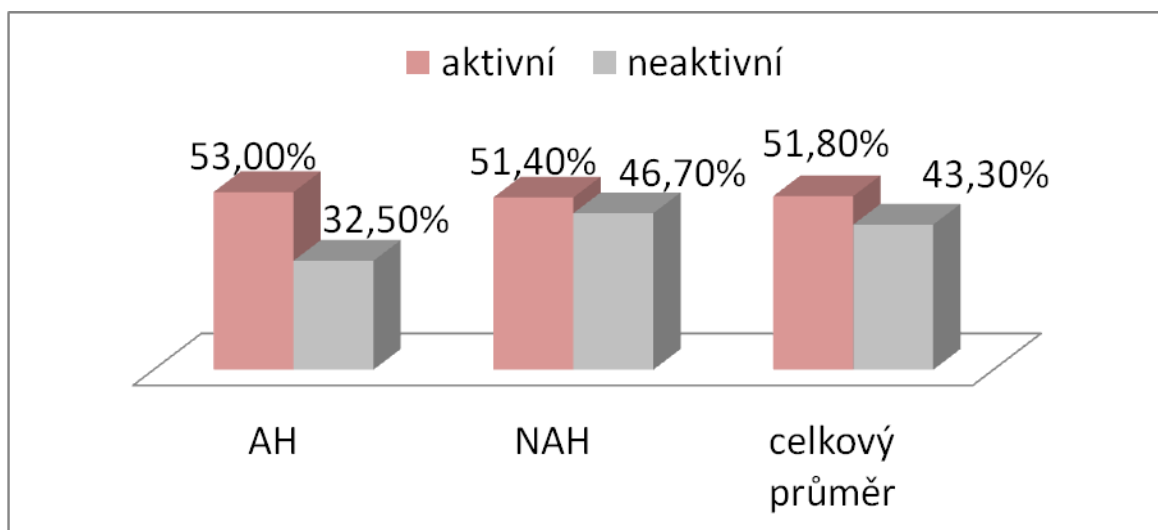
2.6.2 Tolerance hudebních žánrů a stylů

Na toleranci k hudbě neměla vliv ani hudební aktivita, u aktivních se projevila poněkud vyšší tolerance k AH, ale celkový rozdíl mezi podsoubory byl nízký. Mezi prvními sedmi žánry a styly se aktivní i neaktivní shodli na romantismu (Dvořák), soulu, klasicismu (Mysliveček), tradičním jazzu, tedy čtyřech žánrech ze sedmi.

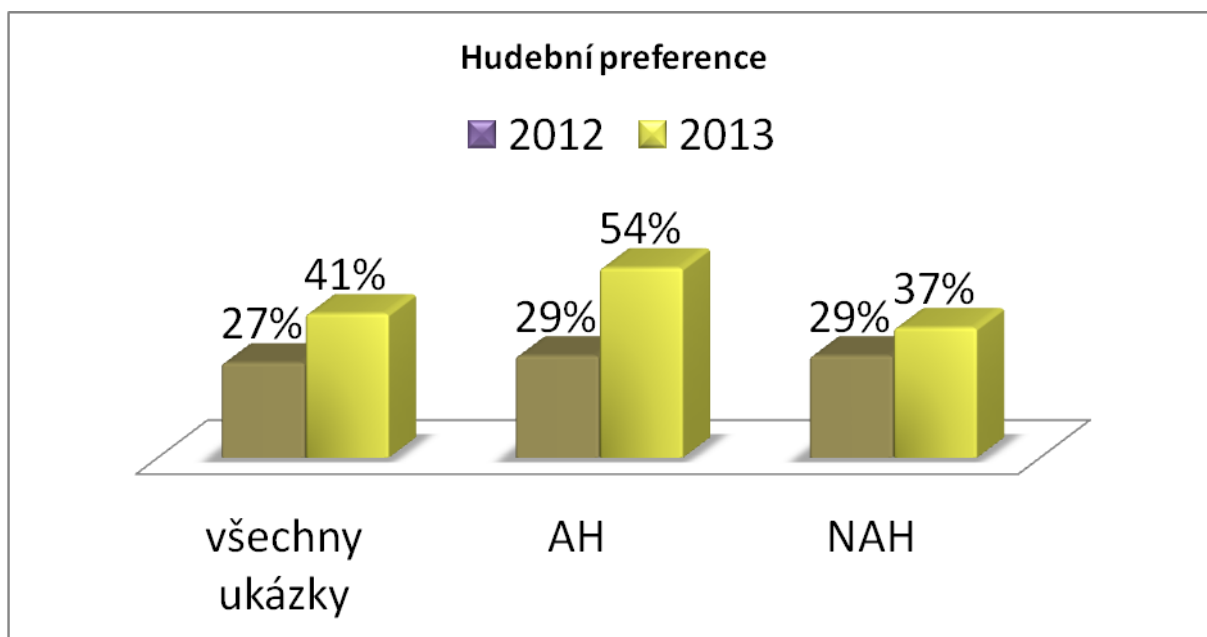

2.6.3 Identifikace hudebních žánrů a stylů

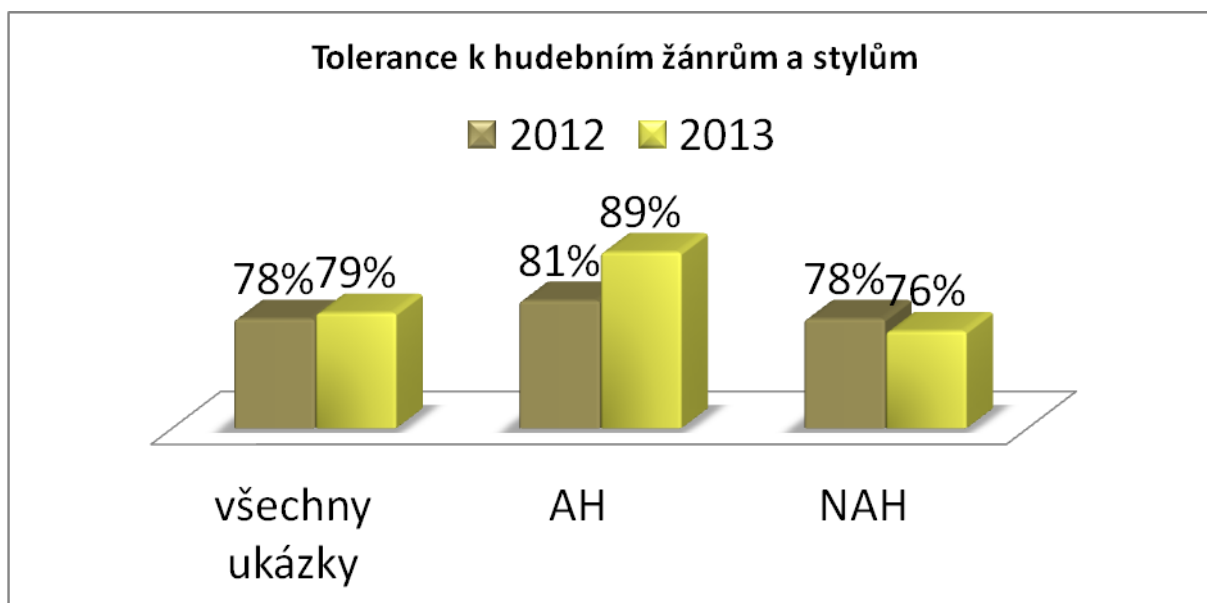
Hudební aktivita měla jen omezený vliv na schopnost identifikace hudby, rozdíl je výrazný vlastně jen u AH. Mezi nejlépe identifikované styl se z prvních šesti dostalo šest, i když je uvedli v různém pořadí, byly to: reggae, rock'n'roll, muzikál, country a gospel.

2.7 Srovnání výsledků výzkumu hudebních preferencí vysokoškolské mládeže v České republice a zemích Evropské unie

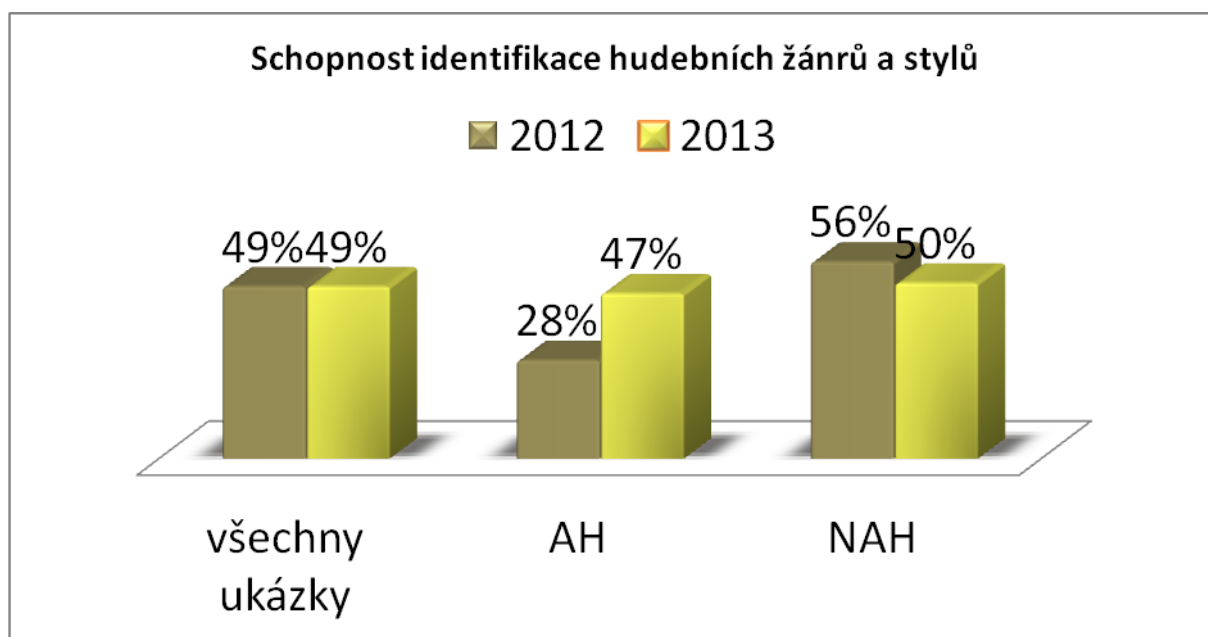

Preference jakékoli hudby byla vyšší ve státech EU. U NAH rozdíl činí necelých 8 %, markantnější je rozdíl u AH. Tento trend vykazoval celý výzkum 2013, příčinou je velmi pravděpodobně větší zastoupení hudebníků (130 ze 271) ve výběrovém souboru výzkumu 2013. Celkově bychom mohli vyvozovat, že v zemích EU byla preference hudby vyšší než v ČR, ovšem vzhledem k odlišné skladbě respondentů nemůžeme takovýto závěr vyslovit.

U tolerance byla situace podstatně jiná než u preference. Celková tolerance hudby byla téměř totožná v obou výzkumech a opravdu velmi blízko k sobě měla tolerance NAH. Tolerance AH byla opět vyšší v roce 2013, přičemž rozdíl činí 8 %, a tak ani zde není rozdíl podstatný. V toleranci se znovu potvrdil kladnější vztah k AH u výběrového souboru 2013, ovšem v toleranci k hudbě si byly oba výběrové soubory velmi blízké.

Schopnost identifikace také ukazuje, že vztah k AH je u výběrového souboru 2013 pozitivnější, tudíž respondenti dokázali AH lépe identifikovat, a to téměř o 20 %. Je však zajímavé, že NAH identifikovali lépe respondenti 2012, přestože ji preferovali méně než respondenti 2013, hodnoty tolerance si však byly velmi blízké. Ovšem celková schopnost identifikace byla totožná.

Ve výzkumu ČR v roce 2012 byla typickým respondentem žena ve věku 21 let, v souboru EU 2013 žena ve věku 22 let. Nejméně oblíbené byly v roce 2013 electro dance a dechovka, elektronická hudba, v roce 2012 elektronická hudba a free jazz a dechovka. Mezi nejoblíbenější patřily v obou výzkumech romantismus (Dvořák) a rock'n'roll. Nejvíce bylo správně identifikováno v roce 2013 reggae, rock'n'roll a muzikál, v roce 2012 muzikál, dechovka, reggae, nejméně v roce 2013 spirituál a rhythm&blues, v roce 2012 rhythm&blues a rock. Tolerován byl

nejvíce v roce 2013 romantismus, soul, klasicismus (Mozart) a v roce 2012 rock, romantismus, rock'n'roll. Favoritem obou výzkumů byla poslechová skladba č. 4 – romantismus (Dvořák).

Výzkum tedy sledoval obdobnou skupinu respondentů jako v předchozím roce a použil k tomu stejný výzkumný nástroj. Výběrový soubor se lišil místně a také rozložením, přičemž obojí se mohlo projevit v hodnocení ukázek (jiné zkušenosti a znalosti, velký podíl respondentů s profesionálním hudebním vzděláním). Navíc byly v těchto dvou výzkumech odlišné počty respondentů, tudíž mohou být oba výzkumy srovnávány jen s určitou opatrností.

Ve výsledcích na první pohled zaujme nárůst kladných postojů k AH, ovšem před vyslovením tragických závěrů o stavu české hudební pedagogiky, která nedovede přivést žáky a studenty k vážné hudbě, je třeba si uvědomit, že v Evropě tvořili respondenti s profesionálním hudebním vzděláním skoro polovinu výběrového souboru, zatímco v ČR to nebyla ani desetina (103 z 1278). Vyšší preference AH se v letošním výzkumu projevovala ve všech kategoriích.

Ve výsledcích se opět prokázalo, že pohlaví není signifikantní vzhledem k hudební preferenci, toleranci, na schopnost identifikace se prokázal jen velmi malý vliv.

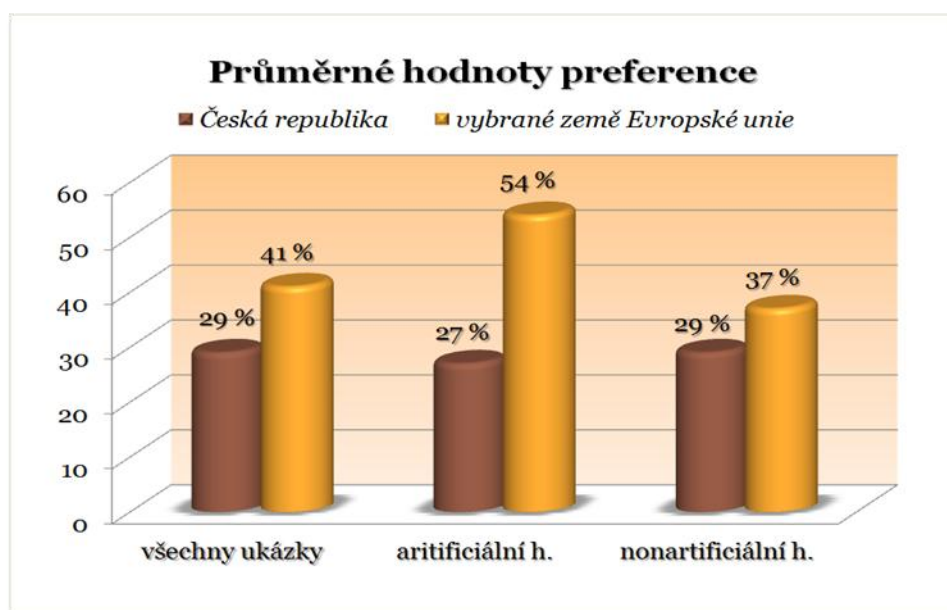
Naopak určující je hudební vzdělání především směrem k AH. Rozdíl se projevil především u preference a schopnosti identifikace. V toleranci se rozdíly dosti stíraly ve všech kategoriích, a to i mezi výzkum 2012 – 2013. Pro identifikaci NAH však hudební vzdělání nehraje roli.

Hudební aktivita má vliv omezený, projevuje se v oblasti AH.

Můžeme tak sledovat sice posun k pozitivnímu postoji k AH, ale také značné stírání rozdílů v toleranci k hudbě, kterému můžeme rozumět pozitivně jako příklonu k hudbě jako nutné součásti života, které ale také může naznačovat určité nebezpečí v přístupu k hudbě, neboť posluchači se sice vše nelíbí, ale na druhou stranu snese téměř vše.

3. Hudební preference a tolerance mládeže v oblasti artificiální a nonartificiální hudby

Podle počtu respondentů, kteří zvolili možnost „poslouchám rád/a,“ byl vytvořen nejprve graf zobrazující v procentech průměrnou preferenci respondentů u ukázek z oblasti artificiální a nonartificiální hudby:

Z výše uvedených dat vyplývá skutečnost, že v rámci obou výběrových souborů preferuje slyšenou hudbu méně než polovina respondentů a vyšších hodnot zde obecně dosahuje skupina respondentů z vybraných zemí Evropské unie. Průměrné hodnoty ukázek z oblasti nonartificiální hudby jsou přitom v rámci České republiky srovnatelné s ukázkami z oblasti hudby artificiální. V rámci zemí Evropské unie je pak výsledek ve srovnání s Českou republikou podobný v oblasti nonartificiální hudby, kde rozdíl nepřekročil hranici 8 %, zatímco výrazně vyšší výsledek je u hudby artificiální, kde průměrná hodnota dosahuje 54 %. Znamená to tedy, že více než polovina respondentů tohoto výběrového souboru preferuje artificiální hudbu, což představuje velmi překvapivé procento. Uvedený výsledek zde však pravděpodobně ovlivňuje velké zastoupení

respondentů s profesionálním hudebním vzděláním, u nichž se objevila podle předpokladu preference k umělé hudbě téměř v sedmdesáti procentech případů.

V následující tabulce jsou pak uvedeny výsledky jednotlivých hudebních žánrů a stylů v oblasti umělé a neumělé hudby podle míry shody respondentů v rámci obou výzkumů. Hudební žánry a styly jsou zde uspořádány od největší shody po největší rozpor a kromě toho je vedle hodnot preference rovněž naznačeno v závorce pořadí těchto žánrů a stylů podle oblíbenosti:

Žánr či styl	ČR %	EU %	Rozdíl %
Electro dance	12,9 (29.)	12,5 (33.)	0,4
Heavy metal	33,3 (13.)	34,3 (23.)	1,0
Folk	39,9 (8.)	36,9 (22.)	3,0
Lidová píseň	22,3 (21.)	19,2 (30.)	3,1
Spirituál	34,7 (11.)	38,4 (20.)	3,7
Gospel	48,0 (3.)	52,0 (13.)	4,0
Dechovka	9,6 (31.)	14,0 (32.)	4,4
Rock'n'roll	56,2 (1.)	60,9 (2.)	4,7
Elektronická hudba	5,2 (33.)	14,4 (31.)	9,2
Country	27,9 (18.)	37,6 (21.)	9,7
...	...	...	...
Rhythm & Blues	30,2 (15.)	55,7 (8.)	25,5
Klasicismus (W. A. Mozart)	31,3 (14.)	57,6 (5.)	26,3
Klasicismus (J. Mysliveček)	29,8 (16.)	56,5 (6.)	26,7
Vážná hudba 1. pol. 20. st.	26,4 (20.)	53,5 (10.)	27,1
Romantismus (F. Schubert)	12,5 (30.)	39,9 (18.)	27,4
Baroko	18,4 (26.)	46,1 (15.)	27,7
Klasicismus (L. van Beethoven)	27,9 (19.)	59,0 (4.)	31,1
Impresionismus	20,0 (23.)	52,0 (12.)	32,0

O značné shodě v hodnocení respondentů zde můžeme hovořit u ukázek z oblasti neumělé hudby, kde je rozdíl do deseti procent včetně, a to celkem v deseti případech. Největší shody je přitom dosaženo u ukázek *electro dance*, *heavy metalu*, *folku*, *lidové písně* a *spirituálu*. V rámci těchto žánrů je také nejvíce ukázek, které se v pořadí preference umístily u obou respondentů na spodních místech žebříčku (*electro dance*, *elektronická hudba*, *dechovka* a *lidová píseň*). Větší měrou se pak respondenti obou výzkumů neshodli na hodnocení stylů z oblasti umělé hudby. Jedná se zde o rozdíl v hodnocení větší než 25 %. Největšího

rozdílu v hodnocení bylo dosaženo u hudebního stylu *baroka*, *romantismu* (*F. Schubert*), *vážné hudby první poloviny dvacátého století*, dále pak v případě *impresionismu* a *klasicismu* (*L. van Beethoven*), u nichž tento rozdíl byl dokonce větší než 30 %. Je tedy zřejmé, že všechny uvedené ukázky se zde líbily více respondentům z vybraných zemí Evropské unie, u nichž se také umístily v pořadí preference na vyšších místech žebříčku.

Jednotlivé skupiny se také pouze částečně shodly na nejpreferovanějších hudebních žánrech a stylech, z nichž prvních šest zobrazuje následující tabulka:

ČR	Žánr či styl	%	EU	Žánr či styl	%
1.	Rock'n'roll	56,2	1.	Romantismus (A. Dvořák)	69,4
2.	Romantismus (A. Dvořák)	51,0	2.	Rock'n'roll	60,9
3.	Gospel	48,0	3.	Soul	60,9
4.	Disco	44,6	4.	Klasicismus (L. van Beethoven)	59,0
5.	Soul	42,5	5.	Klasicismus (W. A. Mozart)	57,6
6.	Reggae	40,9	6.	Klasicismus (J. Mysliveček)	56,5

Nejoblíbenějším hudebním žánrem či stylem výběrového souboru České republiky a zemí Evropské unie je shodně *rock'n'roll* a *romantismus* reprezentovaný *Antonínem Dvořákem* a do první pětky se v obou případech dostala také ukázka soulové skladby *Respect* afroamerické zpěvačky *Arethy Franklin*. Přestože se zde tedy objevují žánry z oblasti nonartificiální i artificiální hudby, jedná se o ukázky s výrazným rytmem, z hlediska struktury přehledné a celkově nekomplikované. Je tedy možné konstatovat, že jak posluchači z České republiky, tak z vybraných zemí Evropské unie preferují shodně hudbu, která „*zaujme, dodá lepší náladu, aktivizuje a přitom neklade vysoké nároky na emocionální ani rozumové zapojení.*“⁴ Rozdíl je pak patrný na dalších pozicích: zatímco se u posluchačů z České republiky objevují charakterově podobné ukázky z oblasti nonartificiální hudby (*gospel*, *disco* a *reggae*), u posluchačů z vybraných zemí Evropské

⁴ CRHA, Bedřich – SEDLÁČEK, Marek – KOŠUT, Michal – JURČÍKOVÁ, Taťána – PRUDÍKOVÁ, Markéta. *Výzkum hudebních preferencí vysokoškolské mládeže*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 96. ISBN 978-80-210-6103-3.

unie posluchačsky náročnější skladby z oblasti hudby umělejší, a to konkrétně *klasicismu* zastoupeného *L. van Beethovenem*, *W. A. Mozartem* a *J. Myslivečkem*.

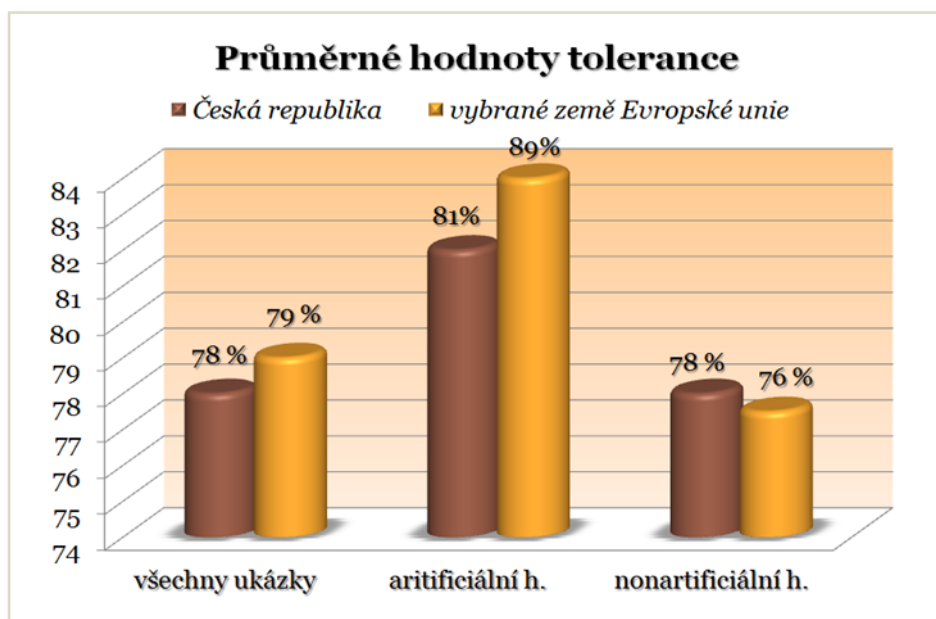
Pokud se pak zaměříme na hudební skladby, které respondenti preferovali nejméně, objevují se zde v rámci obou výběrových souborů ukázky povětšinou z oblasti nonumělejší hudby, a to s opačnými charakteristikami:

ČR	Žánr či styl	%	EU	Žánr či styl	%
29.	Electro dance	12,9	29.	Free jazz	19,9
30.	Romantismus (F. Schubert)	12,5	30.	Lidová píseň	19,2
31.	Dechovka	9,6	31.	Elektronická hudba	14,4
32.	Free jazz	8,1	32.	Dechovka	14,0
33.	Elektronická hudba	5,2	33.	Electro dance	12,5

Jedná se především o *elektronickou hudbu* a *electro dance*, které jsou na rozdíl od ukázek předních příček charakteristické svým neměnným podkladem, a dále pak o ukázku *free jazzu*. Zajímavé také je, že se mezi posledními místy objevila v rámci vybraných zemí Evropské unie *lidová píseň Vy páni zemani* a *dechovka* zastoupená písní polkového charakteru *Nedaleko od Trenčína*, na což mohla mít pravděpodobně vliv neznalost těchto písní a rovněž jejich český text.

3.1 Tolerance k hudebním žánrům a stylům

Průměrné hodnoty kategorie tolerance, která obsahuje kromě pozitivních postojů „*poslouchám rád/a*“ rovněž postoje neutrální „*poslech nevadí*“ a latentně také vyjadřuje netolerantní postoje „*poslech nesnáším*“, jsou zobrazeny v následujícím grafu, a to nejprve u všech ukázek a poté u ukázek z oblasti umělejší a nonumělejší hudby:

Jak je patrné, tolerance ke slyšené hudbě zde obecně dosahuje vysokých hodnot, neboť přibližně tři čtvrtiny všech respondentů hudbu toleruje a pouze čtvrtina k ní zaujímá odmítavý postoj. Na rozdíl od průměrných hodnot preference jsou však výsledky u obou výběrových souborů velmi podobné, a to jak v rámci hudby nonartificiální, kterou toleruje 78 % respondentů z České republiky a 76 % respondentů z vybraných zemí Evropské unie, tak i v rámci hudby artificiální, kde jsou sice oproti ostatním hodnoty poněkud vyšší, avšak rozdíl mezi nimi nepřesahuje statisticky významných deset procentních bodů (81 % respondentů z České republiky a 89 % z vybraných zemí Evropské unie). Uvedenou skutečnost zde dokládá rovněž následující tabulka, která nabízí pořadí jednotlivých hudebních žánrů a stylů seřazených podle toho, do jaké míry se respondenti obou výběrových souborů shodli v jejich toleranci (v závorce je opět uvedeno pořadí podle oblíbenosti jednotlivých hudebních žánrů a stylů):

Žánr či styl	ČR %	EU %	Rozdíl %
World music	74,0 (24.)	73,1 (23.)	0,9
Romantismus (A. Dvořák)	96,2 (2.)	95,2 (1.)	1,0
Dechovka	48,1 (32.)	49,1 (32.)	1,0
Gospel	92,7 (4.)	91,5 (8.)	1,2
Funk	84,6 (13.)	83,4 (19.)	1,2
Soul	92,1 (5.)	93,7 (2.)	1,6
Blues	83,2 (17.)	85,2 (15.)	2,0

Žánr či styl	ČR %	EU %	Rozdíl %
Spirituál	84,7 (12.)	87,1 (13.)	2,4
Reggae	91,5 (6.)	88,9 (11.)	2,6
Tradiční jazz	89,8 (7.)	92,6 (6.)	2,8
Art rock	82,1 (20.)	84,9 (17.)	2,8
Country	86,2 (10.)	83,4 (18.)	2,8
Rap	60,8 (28.)	63,8 (27.)	3,0
Rock'n'roll	96,1 (3.)	93,0 (4.)	3,1
Electro dance	36,8 (33.)	33,2 (33.)	3,6
Rhythm & Blues	84,4 (14.)	88,2 (12.)	3,8
Muzikál	83,1 (18.)	79,3 (22)	3,8
Hip-hop	53,0 (30.)	57,6 (30.)	4,6
Elektronická hudba	58,1 (29.)	53,5 (31.)	4,6
Folk	86,1 (11.)	81,2 (20.)	4,9
---	---	---	---
Free jazz	52,4 (31.)	63,8 (28.)	11,4
Lidová píseň	71,1 (25.)	58,3 (29.)	12,8
Pop	84,3 (15.)	70,5 (25.)	13,8
Baroko	70,7 (26.)	85,2 (16.)	14,5
Disco	88,6 (8.)	72,7 (24.)	15,9

Podle výsledků výzkumů se v naprosté většině případů rozdíl v hodnocení mezi respondenty z České republiky a z vybraných zemí Evropské unie pohyboval do deseti procent, přičemž největší shoda se projevila u ukázek *world music*, *romantismu* (A. Dvořák), ale také *dechovky*. Zajímavější rozdíl v toleranci se tak objevil pouze u hudebního žánru či stylu *disca*, *baroka*, *popu*, *lidové písně* a *free jazzu*, neboť v těchto případech byl rozdíl tolerance ukázek více než deset procent.

Respondenti v České republice a respondenti v zemích Evropské unie byli rovněž nejvíce tolerantní k podobným ukázkám, na prvních sedmi místech se objevují totožné hudební žánry a

styly celkem v pěti případech (*rock, romantismus A. Dvořáka, soul, rock'n'roll a tradiční jazz*).

O tom také svědčí následující tabulka:

ČR	Žánr či styl	%	EU	Žánr či styl	%
1.	Rock	98,0	1.	Romantismus (A. Dvořák)	95,2
2.	Romantismus (A. Dvořák)	96,2	2.	Soul	93,7
3.	Rock'n'roll	96,1	3.	Klasicismus (W. A. Mozart)	93,4
4.	Gospel	92,7	4.	Rock'n'roll	93,0
5.	Soul	92,1	5.	Klasicismus (J. Mysliveček)	93,0
6.	Reggae	91,5	6.	Tradiční jazz	92,6
7.	Tradiční jazz	89,8	7.	Rock	92,3

Podobné výsledky u obou výběrových souborů je pak možné zpozorovat rovněž na spodních místech tabulky, kde se shoda u respondentů projevuje nejen v případě ukázky *hip-hopu, elektronické hudby a electro dance*, ale také *dechovky*.

ČR	Žánr či styl	%	EU	Žánr či styl	%
29.	Elektronická hudba	58,1	29.	Lidová píseň	58,3
30.	Hip-hop	53,0	30.	Hip-hop	57,6
31.	Free jazz	52,4	31.	Elektronická hudba	53,5
32.	Dechovka	48,1	32.	Dechovka	49,1
33.	Electro dance	36,8	33.	Electro dance	33,2

Výsledky obou výzkumů potvrdily určitý rozdíl mezi Českou republikou a vybranými zeměmi Evropské unie, a to především v případě hudební preference, kde obecně vyšších hodnot dosáhli respondenti z vybraných zemí Evropské unie. Výraznější rozpor byl však patrný pouze v případě preference ukázek z oblasti umělé hudby, zatímco u hudby nonumělé rozdíl mezi respondenty obou výběrových souborů nebyl statisticky významný. Mezi nejpreferovanějšími žánry obou výběrových souborů se shodně objevil *rock'n'roll* a *romantismus* zastoupený *A. Dvořákem*, nejméně pozitivně hodnocenými žánry se poté staly u posluchačů České republiky *free jazz* a *elektronická hudba*, zatímco

u posluchačů z vybraných zemí Evropské unie se na spodních místech žebříčku objevila *dechovka* a *electro dance*.

V rámci tolerance k hudebním žánrům a stylům pak nebyl mezi výsledky respondentů z České republiky a vybraných zemí Evropské unie rovněž žádný podstatný rozdíl. U obou výběrových souborů je patrná vysoká tolerance ke slyšené hudbě, a to především v oblasti umělé hudby, celkově však hodnoty nepřesahují rozdíl deseti procentních bodů. Na základě uvedených přehledů je tedy možné konstatovat, že rozdílné kulturní zázemí respondentů nepředstavuje podstatný faktor, jenž by ovlivňoval toleranci k hudebním žánrům či stylům.

4. Vliv hudebního vzdělání vysokoškolských studentů na jejich preference v hudbě v ČR a Evropě

Do obou zmíněných výzkumů byl jako jeden z důležitých faktorů ovlivňující hudební preference, tolerance a schopnost identifikace zařazen vliv hudebního vzdělávání respondentů.

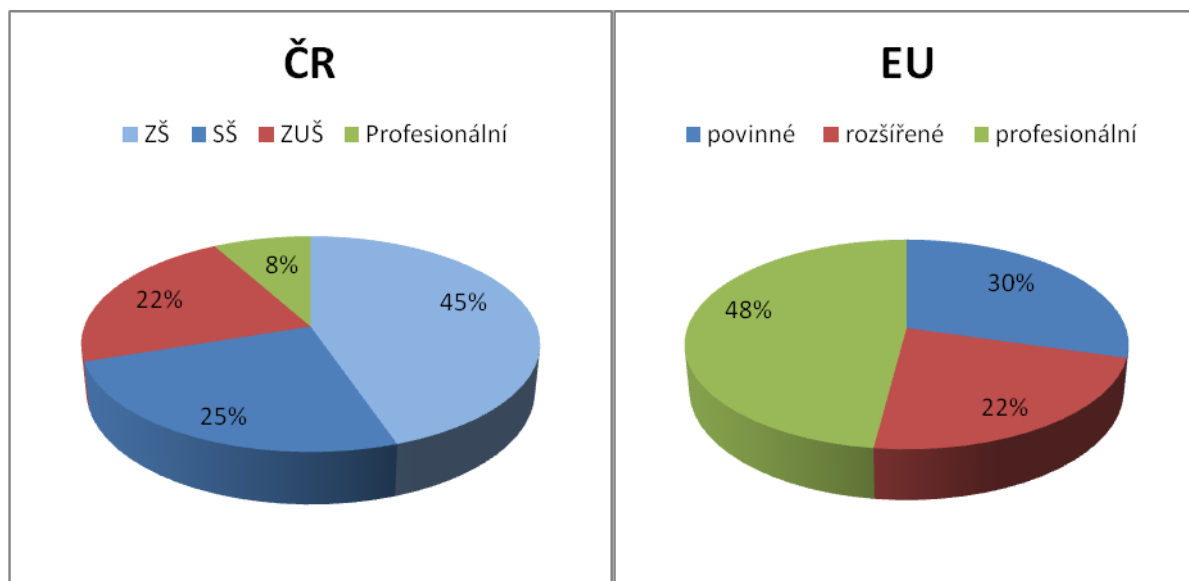
V českém výzkumu (dále jen ČR) byly rozeznávány 4 kategorie:

1. Hudební výchova na základní škole (572 respondentů, 45 %)
2. Hudební výchova na střední škole mimo konzervatoř (321 respondentů, 25 %)
3. Soustavné hudební vzdělávání na základní umělecké škole nebo v jiné podobné instituci, soukromé vzdělávání apod. (282 respondentů, 22 %)
4. Profesionální vzdělávání na konzervatoři, studium hudebního oboru nebo hudební výchovy na vysoké škole (103 respondentů, 8 %).

V evropském výzkumu (dále jen EU) však kvůli problematice rozdílné terminologie primárního a sekundárního vzdělávání nebyla základní a střední škola rozdělena do dvou kategorií, ale vložena do jedné, tudíž celkově byly hodnoceny pouze 3 kategorie:

1. Povinná školní docházka na základní a střední škole (80 respondentů, 30 %)
2. Rozšířené hudební vzdělání mimo oblast profesionálního hudebního vzdělání (61 respondentů, 23 %)
3. Profesionální hudební vzdělání zaměřené na aktivní hudební činnost, teoretické reflexe hudby, pedagogické působení aj. (130 respondentů, 47 %).

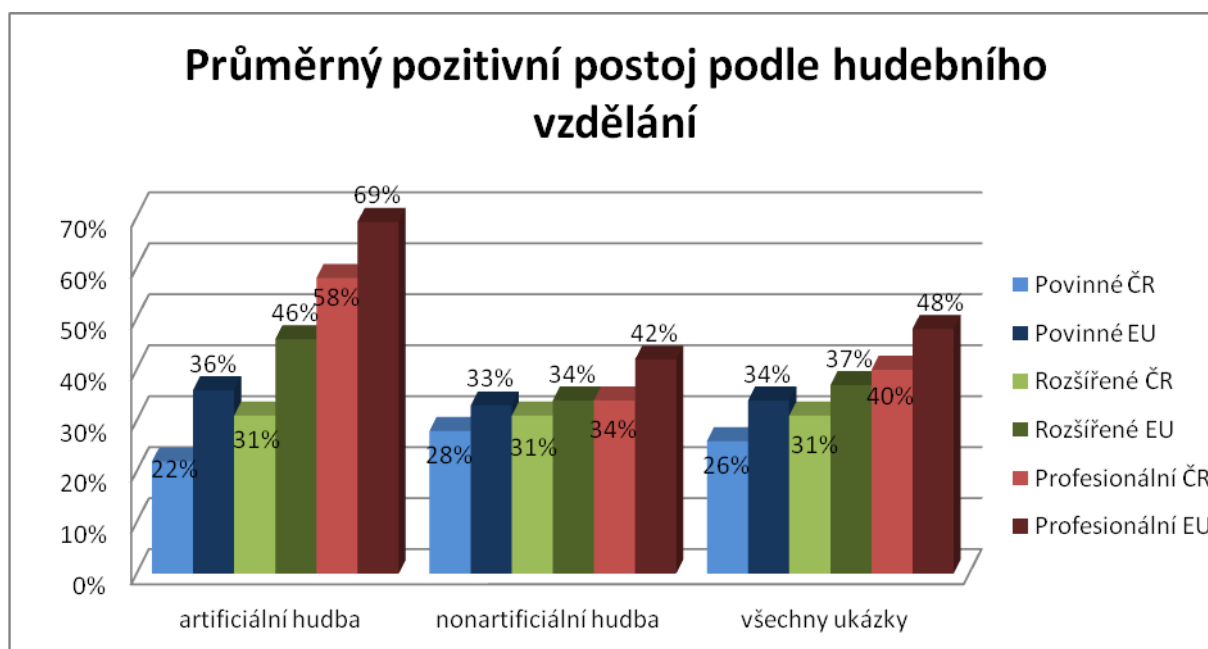
Zatímco v českém výzkumu byla nejvíce zastoupena skupina respondentů se základním hudebním vzděláním (45 %), v evropském výzkumu to byla skupina respondentů s profesionálním hudebním vzděláním (48 %), která tak respondenty z ostatních skupin výrazně převyšovala.

4.1 Preference hudebních žánrů a stylů

Výsledky výzkumu potvrdily vliv hudebního vzdělávání na hudební preference respondentů v obou výzkumech. Dle očekávání respondenti s povinnou hudební výchovou obecně preferují hudbu méně než respondenti s rozšířenou hudební výchovou či profesionálním vzděláním, avšak u všech hudebních ukázek shodně v obou výzkumech nepřekročil rozdíl mezi skupinou s povinnou hudební výchovou a skupinou profesionálních hudebníků více než 14 %.

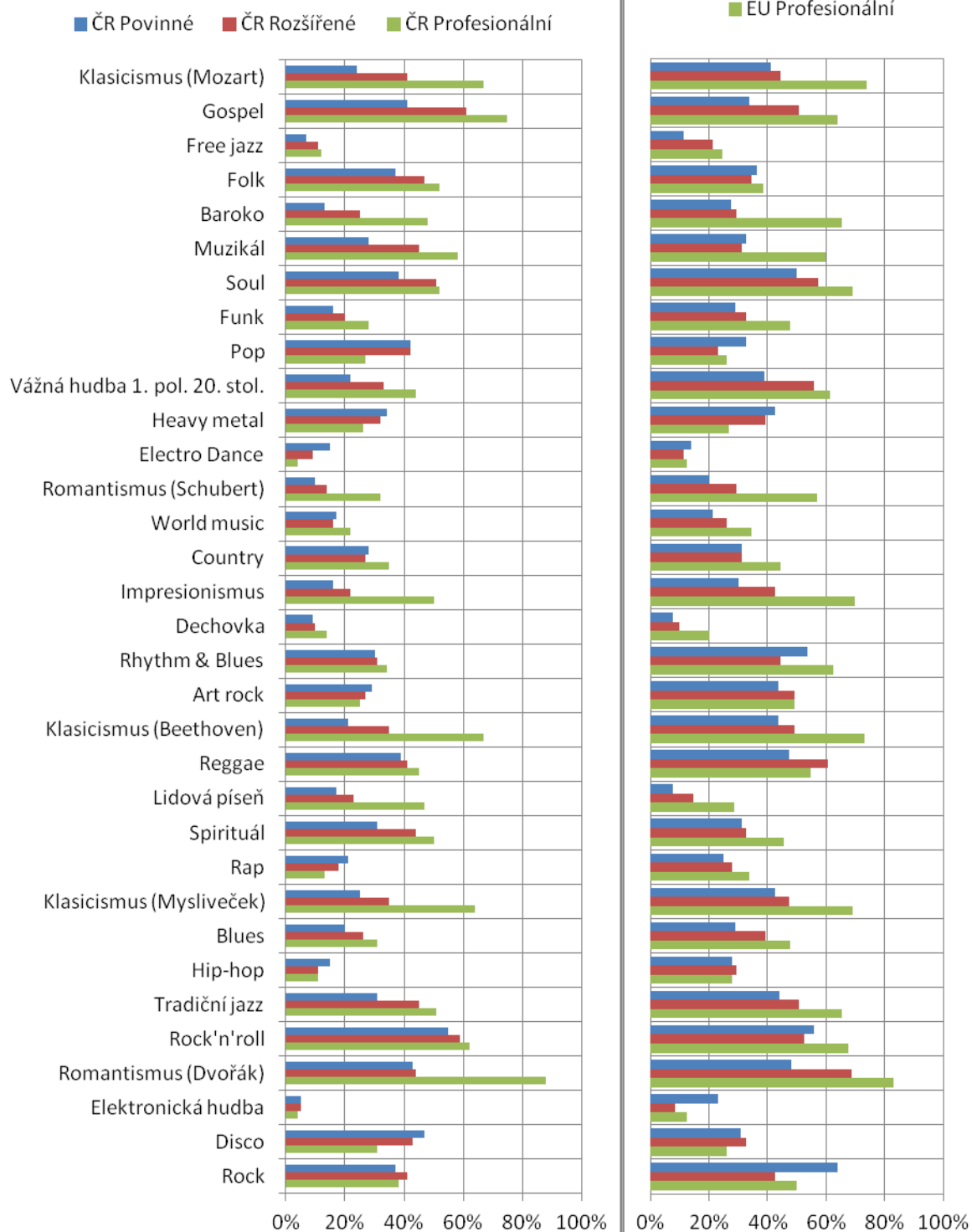
Je potvrzeno, že čím vyšší mají respondenti hudební vzdělání, tím je jejich vztah k hudbě pozitivnější. Největší rozdíl je patrný u umělé hudby, kterou pozitivně hodnotí 58 % respondentů z ČR a 69 % respondentů z EU s profesionálním hudebním vzděláním oproti 22 % respondentů z ČR a 36 % respondentů z EU s povinnou hudební výchovou. Nejmenší rozdíl je potom u neumělé hudby, v ČR činí pouze 6 %, v EU pouze 9 %.

U všech ukázek artificiální hudby (baroko, klasicismus, romantismus, impresionismus, vážná hudba 1. pol. 20. st.) se v obou výzkumech nejpozitivněji vyjadřovali respondenti profesionálně hudebně vzdělaní, na druhém místě se dle očekávání ve všech případech pozitivně umístili respondenti s rozšířenou výukou hudební výchovy a respondenti s povinnou výukou se k artificiální hudbě vyjadřovali nejzdrženlivěji.

Vliv vzdělání na obecně pozitivní postoj k jakékoliv hudbě dokazuje i fakt, že v obou výzkumech shodně ve 24 případech z celkového počtu 33 ukázek má nejpozitivnější vztah k hudbě skupina v hudební výchově nejvíce vzdělaná, s tím že se čeští a evropští respondenti liší pouze u ukázky reggae, které preferují Češi, a rapu, upřednostňovaného naopak Evropany.

Pozitivní postoj podle hud. vzdělání

V kapitole Preference hudebních žánrů a stylů je vhodné podívat se na umístění nejoblíbenějších žánrů a stylů na prvních pěti příčkách dle hudebního vzdělání respondentů:

Povinné				Rozšířené		Profesionální	
poř	ČR (ZŠ)	ČR (SŠ)	EU	ČR	EU	ČR	EU
1.	Rock'n'roll	Rock'n'roll	Rock	Rom. (Dvořák)	Rom. (Dvořák)	Rom. (Dvořák)	Rom. (Dvořák)
2.	Disco	Disco	Rock'n'roll	Gospel	Reggae	Gospel	Klas. (Mozart)
3.	Reggae	Rom. (Dvořák)	Rhythm & Blues	Rock'n'roll	Soul	Klas. (Beethoven)	Klas. (Beethoven)
4.	Rom. (Dvořák)	Gospel	Soul	Soul	Vážná hudba 1. pol. 20. st.	Klas. (Mozart)	Impresionismus
5.	Pop	Pop	Rom. (Dvořák)	Folk	Rock'n'roll	Klas. (Mysliveček)	Klas. (Mysliveček)

Podsoubor profesionálních hudebníků zcela jasně preferuje umělejší hudbu, z čehož tedy vyplývá, že úroveň hudebního vzdělání formuje pozitivní vztah k umělejší hudbě. Je zajímavé, že na umístění třech hudebních stylů (romantismus, klasicismus v zastoupení Beethovena a Myslivečka) se respondenti z ČR a z EU zcela shodli a podobně ještě hodnotili Mozartovu ukázkou klasicistní hudby.

U dalších dvou skupin v ČR i v EU má zastoupení umělejší hudby předpokládaný klesající charakter. Skupiny s rozšířeným hudebním vzděláním sice nejvíce preferují ukázkou umělejší hudby (romantismus), avšak kromě jednoho dalšího případu u skupiny z EU (vážná hudba 1. pol. 20. století) tabulce vévodí hudba nonumělejší. U skupin se základním hudebním vzděláním se umístila již pouze jediná ukázkou umělejší hudby (romantismus), a to na 3. – 5. místě.

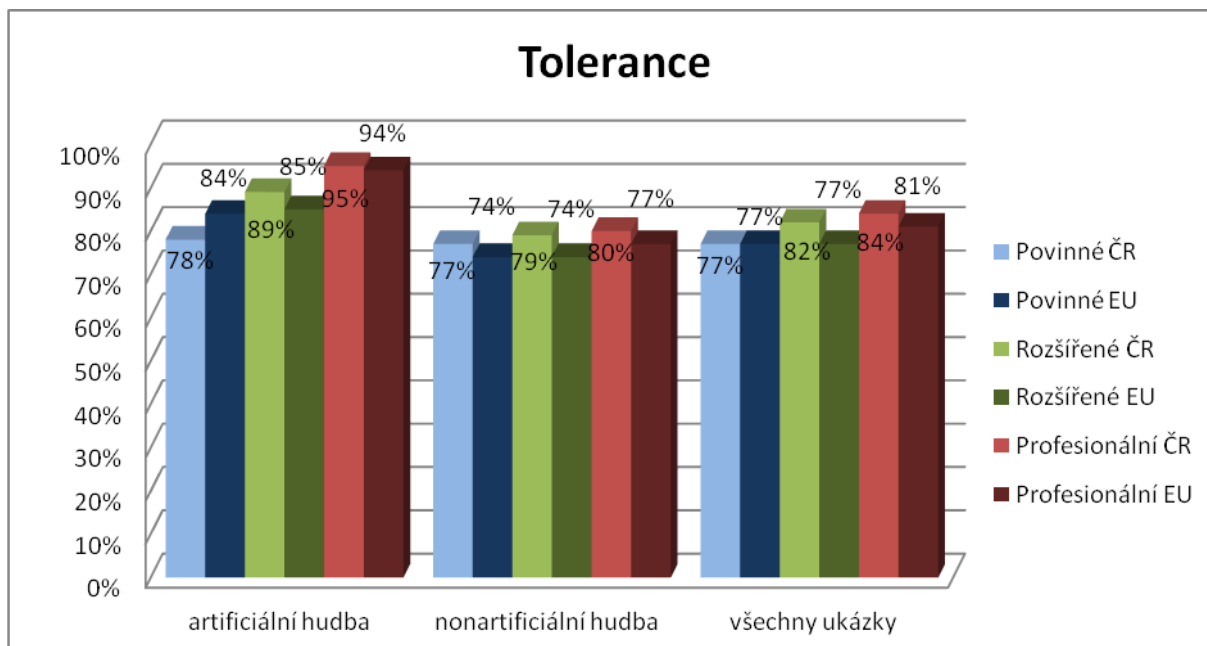
Všechny podsoubory se shodly na preferenci pouze jednoho stylu, kterým je romantismus, zastoupený ukázkou 4. věty Dvořákovy 9. symfonie. Úryvek upoutává svou energií, jasným rytmem, pozitivním laděním a výrazným a dobře zapamatovatelným tématem, které se zde mnohokrát opakuje a mohlo by stejně dobře patřit i do skladby nonartificiální hudby. U podsouborů s profesionálním a rozšířením vzděláním se ukázka umístila shodně na 1. místě, to obsadila i v preferenci celého výběrového souboru.

Skupinám s rozšířeným hudebním vzděláním a s povinnou hudební výchovou se ještě obdobně líbí žánry rock'n'roll, který zastupovala skladba Johnny B. Goode Chucka Berryho, jež se opět vyznačuje pozitivní náladou, jednoduchou strukturou a pravidelným rytmem. Celkem třikrát se na prvních pěti příčkách tabulky objevuje gospel, avšak vždy pouze u českých respondentů

4.2 Tolerance hudebních žánrů a stylů

V kategorii tolerance, která obsahuje kromě postoje pozitivního také postoj neutrální, se respondenti všech podsouborů v odpovědích „poslouchám rád/a“ a „poslech nevadí“ poměrně shodli, na rozdíl od kategorie preference, kde respondenti dle stupňů hudebního vzdělání hodnotili hudební žánry a styly úměrně pozitivněji. Ke všem ukázkám je tolerantních shodně 77 % respondentů se základním hudebním vzděláním u obou výzkumů a s rozšířeným hudebním vzděláním z EU, respondenti s rozšířeným hudebním vzděláním z EU tolerují všechny ukázky z 82 % podobně jako podsoubor profesionálů (84 % respondentů z ČR a 81 % z EU).

Nejmenší rozdíl v toleranci je patrný u nonartificiální hudby, u které rozdíl v hodnocení nepřesáhl celkově 6 %. Větší rozdíl (17 % respondentů z ČR a 10 % z EU) je viditelný u artificiální hudby, kterou dle očekávání tolerují především profesionální hudebníci (95 % z ČR a 94 % z EU). Až na toleranci podsouboru s povinným hudebním vzděláním u artificiální hudby a celkově u všech ukázek se obecně jako tolerantnější ukázali respondenti z České republiky.

Zajímavý je pohled na druhý konec tabulky, kde se nacházejí hudební styly či žánry nejméně tolerované:

Povinné				Rozšířené		Profesionální	
poř.	ČR (ZŠ)	ČR (SŠ)	EU	ČR	EU	ČR	EU
33.	Electro Dance	Electro Dance	Electro Dance	Electro Dance	Elektronická hudba	Electro Dance	Electro Dance
32.	Dechovka	Dechovka	Dechovka	Hip-hop	Electro Dance	Hip-hop	Elektronická hudba
31.	Free jazz	Free jazz	Lidová píseň	Free jazz	Dechovka	Rap	Dechovka
30.	hip-hop	hip-hop	Free jazz	Dechovka	Lidová píseň	Dechovka	Hip-hop
29.	Elektronická hudba	Elektronická hudba	Hip-hop	Elektronická hudba	Hip-hop	Elektronická hudba	Rap

Všechny podsoubory jak z ČR, tak z EU se téměř shodly na nejméně tolerovaných žánrech: electro dance, dechovce, hip-hopu a elektronické hudbě. Lze tedy konstatovat, že tyto žánry jsou bez ohledu na typ hudebního vzdělání a bez ohledu na region obecně nejméně tolerované.

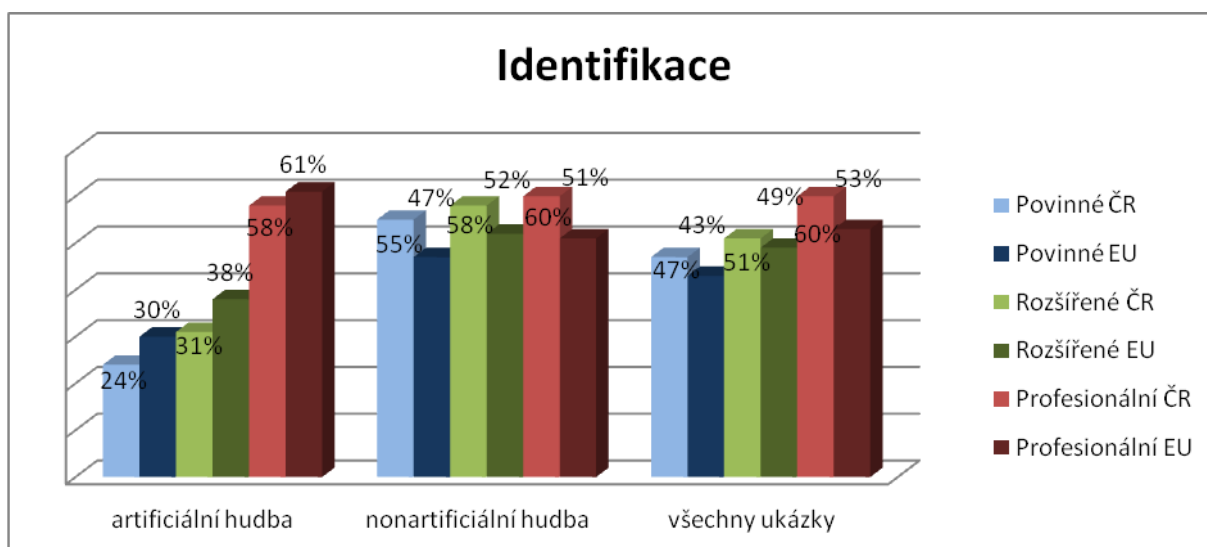
Pravděpodobně z důvodu jiného kulturního zázemí jsou respondenti se základním a rozšířeným hudebním vzděláním z EU málo tolerantní i k lidové písni. Tyto podsoubory jak z ČR, tak z EU dále záporně hodnotili i free jazz, zastoupený skladbou Macho Woman afroamerického avantgardního trumpetisty, saxofonisty a houslisty Ornette Colemanem. Na posledních pěti místech se free jazz u podsouborů s profesionálním hudebním vzděláním neobjevil, ale nahradil ho u skupiny z ČR i EU rap.

4.3 Identifikace hudebních žánrů a stylů

Vliv hudebního vzdělání jak v České republice, tak v Evropě se projevil i ve schopnosti správné identifikace slyšených ukázek. S vyšším hudebním vzděláním schopnost správné identifikace obecně stoupala, avšak rozdíl nepřekročil hranici 13 % u respondentů z ČR a 10 % u respondentů z EU.

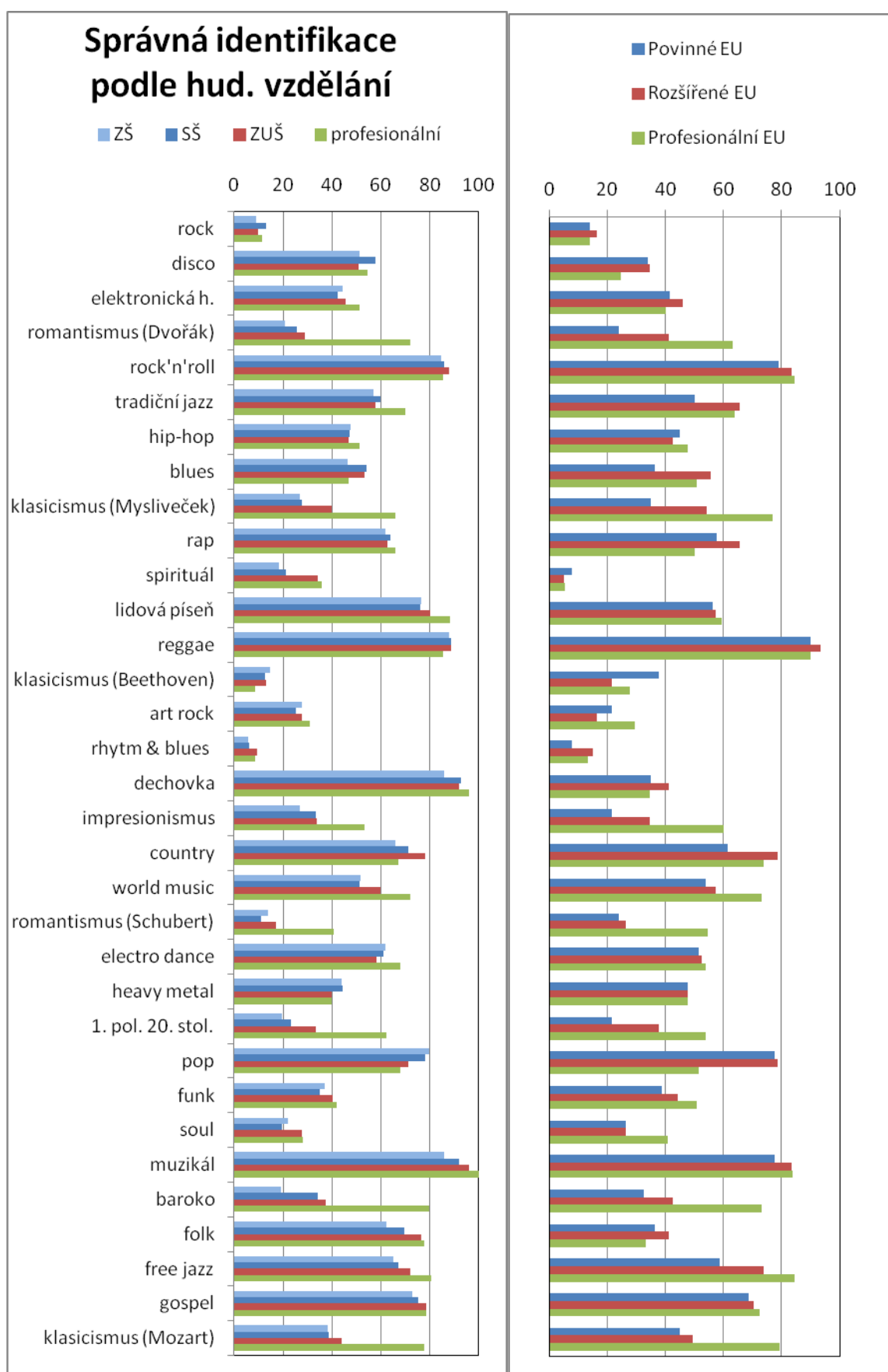
Faktor hudebního vzdělání u respondentů se základním a profesionálním hudebním vzděláním se nejvíce projevil u umělé hudby s rozdílem 34 % u českého výzkumu a 31 % u výzkumu evropského.

Ve správné identifikaci průměrně všech ukázek byly u všech podsouborů úspěšnější čeští respondenti. Příčinou by mohl být ryze český charakter některých ukázek především z oblasti nonumělé hudby. Umělou hudbu naopak všichni respondenti evropského výzkumu identifikovali úspěšněji.

Vliv hudebního vzdělání na orientaci v žánrech a stylech je tedy patrný, nejvíce se však projevil v hudbě umělé, která pro správnou identifikaci vyžaduje nejen základní vědomosti z dějin hudby, ale i dostatečnou posluchačskou zkušenost a určitou vyspělost, jež se dají získat pouze dlouhodobějším zájmem o tuto oblast hudby a jejím hlubším studiem.

Výsledky identifikace jednotlivých ukázek jsou zachyceny v následujících grafech:

Závěr kapitoly je věnován srovnání prvních pěti nejlépe identifikovaných stylů či žánrů u každého podsouboru z ČR i z EU:

Povinné				Rozšířené		Profesionální	
poř.	ČR (ZŠ)	ČR (SŠ)	EU	ČR	EU	ČR	EU
33.	Reggae	Dechovka	Reggae	Muzikál	Reggae	Muzikál	Reggae
32.	Dechovka	Muzikál	Rock'n'roll	Dechovka	Rock'n'roll	Dechovka	Rock'n'roll
31.	Muzikál	Reggae	Pop	Reggae	Muzikál	Lidová píseň	Free Jazz
30.	Rock'n'roll	Rock'n'roll	Muzikál	Rock'n'roll	Country	Rock'n'roll	Muzikál
29.	Pop	Pop	Gospel	Lidová píseň	Pop	Reggae	Klasicismus (Mozart)

U všech podsouborů z Evropské unie je na prvních dvou místech zastoupení stylů zcela totožné (1. místo reggae, 2. místo rock'n'roll), zatímco Češi až na jednu výjimku (respondenti s povinným hudebním vzděláním) nejlépe rozpoznali muzikál a dechovku.

Jednotícím prvkem u všech podsouborů z ČR i Evropy jsou ukázky muzikálu, reggae a rock'n'rollu, z čehož vyplývá, že ukázky zastupující tyto žánry byly zcela charakteristické a srozumitelné pro všechny podsoubory bez ohledu na odlišný region.

Artificiální hudba je zastoupena jedinou ukázkou klasicismu (Mozart), která se však vyskytuje pouze u respondentů s profesionálním hudebním vzděláním z EU.

4.4 Dílčí závěry

Vliv hudebního vzdělání respondentů na jejich hudební preference byl potvrzen jak u respondentů z České republiky, tak ze států Evropské unie, kteří se bez ohledu na regionální rozdíly s českými respondenty téměř ve všech oblastech překvapivě shodovali.

Oba výzkumy potvrdily, že respondenti s vyšším hudebním vzděláním slyšenou hudbu hodnotili pozitivněji. V celkovém průměru byl rozdíl pozitivního hodnocení respondentů

s nejnižším a nejvyšším hudebním vzděláním shodně 14 % u respondentů v obou výzkumech, v odděleném hodnocení artificiální a nonartificiální hudby byl výraznější rozdíl u artificiální hudby, kde převýšili respondenti s profesionálním hudebním vzděláním respondenty se základním hudebním vzděláním o 35 % v českém výzkumu a o 33 % v evropském výzkumu. Na nejvíce preferovaném žánru, romantismu v zastoupení Dvořákovy 9. symfonie, se shodli respondenti z obou výzkumů s rozšířeným hudebním vzděláním s respondenty s profesionálním vzděláním, ostatní podsoubory s povinným hudebním vzděláním byly nakloněny především nonartificiální hudbě.

Průměrné hodnoty tolerance ke slyšené hudbě byly u všech podsouborů v obou výzkumech téměř totožné, rozdíly hodnot nepřesáhly hranici 7 % u českého výzkumu a 4 % u výzkumu evropského. Všechny podsoubory z ČR i EU se shodly na málo tolerovaných žánrech, kterými jsou electro dance, dechovka, hip-hop a elektronická hudba.

Vliv hudebního vzdělání respondentů na jejich schopnost správně identifikovat slyšené žánry či styly byl u obou výzkumů také potvrzen, tedy respondenti s vyšším hudebním vzděláním lépe identifikovali slyšenou hudbu. Celkově u všech ukázek byli mírně úspěšnější u všech podsouborů čeští respondenti, rozdíl však nepřesáhl hranici 7 %. Schopnější byli i v identifikaci nonartificiální hudby, avšak artificiální hudbu s maximálním rozdílem 6 % dokázali lépe rozeznat respondenti z Evropy.

5. Rozdíl mezi typickým posluchačem výzkumu podle pohlaví z let 2012 a 2013

Shrnutí všech dílčích výsledků obou výzkumů vytvořilo post typického posluchače. Tím se v roce 2012 stala žena ve věku 21 let. Ve výzkumu roku 2013 se výsledek téměř nelišil, typickým posluchačem byla opět žena, ovšem věk byl posunut na 22 let. K obecné charakteristice typického posluchače obou výzkumů patří oblíbenost hudby romantismu (Dvořák) a žánrů jako je rock'n'roll a soul. Mezi nejméně oblíbené určují výsledky electro dance a dechovku. Při identifikování žánru, či stylu typický posluchač určí správně polovinu všech ukázek, přičemž nejlépe rozpozná reggae a muzikál. Největší problém má s identifikací rhythm & blues. Při poslechu je typický posluchač nejvíce tolerantní u romantismu (Dvořák), soulu a klasicismu (Mozart).

V této kapitole je vytyčen cíl věnovat se typickému posluchači mužského a ženského pohlaví. Výsledky typického mužského posluchače jsou následující. V České republice prokázal výzkum téměř stejnou preferenci k hudbě artificiální i nonartificiální. V zahraničí se mužský posluchač kloní téměř o 17 % více k artificiální hudbě než k nonartificiální hudbě. Je tedy možné vytvořit závěr, že více než polovina mužských respondentů preferuje artificiální hudbu, přesné údaje v procentech znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 1 – průměrné hodnoty preference hudebních žánrů a stylů u mužů v letech 2012 a 2013

	2012	2013
AH	27,08 %	56,5 %
NAH	29,25 %	39,9 %
Celkový průměr	28,73 %	43,9 %

Z tabulky uvedené níže je patrné, že při preferenci jednotlivých žánrů a stylů se mužský posluchač v roce 2012 staví kladně k rock'n'rollu, romantismu (Dvořák) a rocku. Ve výzkumu realizovaném v zahraničí preferuje mužský posluchač opět romantismus (Dvořák), ale dalšími žánry jsou rhythm & blues a soul. Společnými nejvíce preferovanými žánry v obou letech jsou romantismus, rock'n'roll a tradiční jazz, přičemž ukázka 9. symfonie Antonína Dvořáka byla preferována ve výzkumu v České republice jen 53,68 % respondentů a v zahraničním výzkumu již 73,9 % respondentů, což opět značí větší oblibu umělé hudby v zahraničí oproti domácímu výzkumu. Žánr rock'n'roll nemá mezi výzkumy velkou odchylku, v roce 2012 jej preferovalo 63,22 % a v roce 2013 60,4 % respondentů. Třetím společným žánrem je tradiční jazz, ten se v obou letech umístil na šestém místě, avšak v českém výzkumu jej preferovalo téměř o 16 % méně posluchačů než v zahraničí. Z výsledků vyplývá, že lepší vztah k hudbě jako celku mají zahraniční respondenti na rozdíl od českých respondentů.

	2012			2013		
Pořadí	Žánr či styl	Počet	%	Žánr či styl	Počet	%
1.	Rock'n'roll	232	63,22	Romantismus (Dvořák)	82	73,9
2.	Romantismus (Dvořák)	197	53,68	Rhythm & blues	75	67,6
3.	Rock	165	44,96	Soul	70	63,1
4.	Heavy metal	161	43,87	Art rock	69	62,2
5.	Art rock	160	43,60	Rock'n'roll	67	60,4
6.	Tradiční jazz	158	43,05	Tradiční jazz	66	59,6

V toleranci žánrů a stylů se mužský posluchač v prvních sedmi místech shoduje u pěti ukázek. V loňském zahraničním výzkumu typický posluchač nejvíce toleroval zástupce z hudby nonartificiální jako je rock a rock'n'roll, na třetím místě se umístila ukázka Dvořákovy symfonie patřící do hudby artificiální a poté tradiční jazz. V letošním výzkumu byly tolerovány žánry v popředí s romantismem (Dvořák), poté teprve následovaly žánry nonartificiální hudby jako rock'n'roll a tradiční jazz. Jak je čitelné dle následující tabulky, také procentuální hodnoty se u jednotlivých žánrů příliš neliší. K nejméně tolerovaným žánrům obou výzkumů patří dechovka a na posledním místě electro dance.

	2012		2013	
	Žánr či styl	%	Žánr či styl	%
1.	Rock	98,37	Romantismus (Dvořák)	95,5
2.	Rock'n'roll	98,09	Rock'n'roll	95,5
3.	Romantismus (Dvořák)	97,55	Tradiční jazz	94,6
4.	Tradiční jazz	91,83	Soul	92,8
5.	Reggae	89,92	Rock	91,9
6.	Art rock	89,37	Klasicismus (Mozart)	91,0
7.	Soul	89,10	Blues	90,1

Celková tolerance u oblasti nonartificiální hudby v obou výzkumech dosahovala hodnoty 75 %. Tolerance artificiální hudby byla vyšší ve výzkumu z roku 2013, kdy dosahovala téměř 90 % všech ukázek. Z výzkumu realizovaném v České republice toleroval mužský posluchač artificiální hudbu méně, a to v necelých 80 %.

	2012	2013
AH	79,74 %	88,3 %
NAH	77,59 %	75,3 %
Celkový průměr	78,11 %	78,5 %

Mezi žánry, které respondenti identifikovali s největší jistotou, patří reggae, muzikál a rock'n'roll, které obsadily první tři místa. Další identifikace žánrů se ve výzkumech lišila. Společným nejméně identifikovaným žánrem určily výsledky výzkumu rhythm & blues. Identifikování ukázek artificiální hudby bylo snazší u zahraničních respondentů o 22 % než u českých respondentů, kteří si vedli lépe v rozpoznání nonartificiální hudby. V průměrných číslech ale obě skupiny identifikovaly správně přes 51 % slyšené hudby.

	2012	2013
AH	28,64 %	50,7 %
NAH	58,72 %	51,6 %
Celkový průměr	51,43 %	51,4 %

	2012			2013		
Pořadí	Žánr či styl	Počet	%	Žánr či styl	Počet	%
1.	Reggae	339	92,37	Reggae	102	91,9
2.	Muzikál	322	87,74	Rock'n'roll	98	88,3
3.	Rock'n'roll	320	87,19	Muzikál	84	75,7
4.	Dechovka	320	87,19	Free jazz	82	73,9
5.	Lidová píseň	298	81,20	Tradiční jazz	79	71,2
6.	Pop	275	74,93	Country	79	71,2

Srovnání typického posluchače ženského pohlaví z let 2012 a 2013 se vyznačuje těmito údaji. Preference žen byla v roce 2012 nepatrně nakloněna k nonartificiální hudbě, v roce 2013 je rozdíl v preferenci o 17 % vyšší ve prospěch artificiální hudby, která tak dosahuje více jak 50% obliby u zahraničních posluchaček.

	2012	2013
AH	27,18 %	52,7 %
NAH	28,87 %	35,6 %
celkový průměr	28,46 %	39,7 %

V preferenci hudebních žánrů a stylů se posluchačky shodly ve 4 žánrech, které obsadily prvních 6 míst. Mezi těmito žánry byl gospel, rock'n'roll, romantismus a soul. I přesto, že gospel byl v roce 2012 nejoblíbenějším žánrem s hodnotou 53,68 %, byl ve výzkumu realizovaném v zahraničí s vyšší hodnotou 56,9 % až na šestém místě. Všech 6 žánrů zahraniční posluchačky preferovaly procentuálně více, než se prokázalo u českého výzkumu. V roce 2013 se na prvním místě umístila ukázka od Antonína Dvořáka z období romantismu. Nejméně preferovanými žánry v obou letech byly dechovka a elektronická hudba. Další pořadí preferovaných žánrů lze vyčíst z níže uvedené tabulky.

	2012			2013		
Pořadí	Žánr či styl	Počet	%	Žánr či styl	Počet	%
1.	Gospel	489	53,68	Romantismus (Dvořák)	106	66,3
2.	Rock'n'roll	486	53,35	Rock'n'roll	98	61,3
3.	Romantismus (Dvořák)	455	49,95	Soul	95	59,4

4.	Disco	435	47,75	Klasicismus (Beethoven)	94	58,8
5.	Soul	429	47,09	Klasicismus (Mozart)	92	57,5
6.	Pop	423	46,43	Gospel	91	56,9

Dalším zkoumaným prvkem je tolerance. Ve výsledcích výzkumu z roku 2012 se objevuje mezi 7 nejvíce tolerovanými žánry a styly 6 ukázek z oblasti nonartificiální a 1 ukázka artificiální hudby. V roce 2013 se prokázala větší obliba žen také v toleranci artificiální hudby, mezi 7 žánry se umístily 3 ukázky artificiální a z toho 2 rovnou na prvních pozicích. Společné pro oba výzkumy byla na předních místech tolerance rocku, romantismu, gospelu, rock'n'rollu a soulu. Mezi třemi nejméně tolerovanými žánry byla v obou letech dechovka.

	2012		2013	
	Žánr či styl	%	Žánr či styl	%
1.	Rock	97,80	Klasicismus (Mysliveček)	95,6
2.	Romantismus (Dvořák)	95,61	Romantismus (Dvořák)	95,0
3.	Gospel	95,39	Gospel	95,0
4.	Rock'n'roll	95,28	Klasicismus (Mozart)	95,0
5.	Soul	93,30	Soul	94,4
6.	Reggae	92,10	Rock	92,5
7.	Disco	90,56	Rock'n'roll	91,3

Oproti výsledkům výzkumu z České republiky se u zahraničních posluchaček tolerance k artifiční hudbě zvýšila a tolerance k nonartifiční hudbě je o několik procent nižší. Celková tolerance byla u žen v roce 2013 téměř shodná s předešlým rokem.

	2012	2013
AH	81,86 %	89,7 %
NAH	77,51 %	75,8 %
celkový průměr	78,56 %	79,2 %

Ženy nejlépe identifikovaly stejné žánry jako muži. Mezi ně patří reggae, muzikál a rock'n'roll. Můžeme soudit, že jde o žánry s typickou a nezaměnitelnou charakteristikou, a proto respondentům nedělalo problém je správně zařadit. Na prvních 6 místech jsou v obou letech jen příklady nonartifiční hudby. Reggae, které se umístilo v roce 2013 na první pozici, poznalo 90 % posluchačů ženského pohlaví. V roce 2012 bylo reggae na třetím místě s 86,28 %. Tyto hodnoty se s mírnou odchylkou obrátily u muzikálu. Rock'n'roll jako třetí společný žánr získal 85,07 % v roce 2012 a 78,8 % v roce 2013. Ostatní umístění žánrů je také součástí následující tabulky.

	2012			2013		
Pořadí	Žánr či styl	Počet	%	Žánr či styl	Počet	%
1.	Muzikál	838	91,99	Reggae	144	90,0
2.	Dechovka	827	90,78	Muzikál	138	86,3
3.	Reggae	786	86,28	Rock'n'roll	126	78,8
4.	Rock'n'roll	775	85,07	Free jazz	120	75,0
5.	Pop	704	77,28	Gospel	118	73,8
6.	Lidová píseň	701	76,95	Country	114	71,3

Mezi nejméně poznané žánry se překvapivě v obou letech umístil rock, dále pak rhythm & blues. V průměru ženy v roce 2012 i 2013 správně identifikovaly kolem 48 % slyšené hudby, v roce 2012 poznaly jen necelých 28 % ukázek z oblasti artificiální, ale v nonartificiální hudbě dokázaly rozpoznat více než 54 %. V roce 2013 byly hodnoty téměř shodné u obou hudebních oblastí.

	2012	2013
AH	27,84 %	44,1 %
NAH	54,74 %	48,8 %
celkový průměr	48,22 %	47,7 %

Z výsledků vyplývá, že typický posluchač výzkumu v zahraničí preferuje více jakoukoliv hudbu než posluchači výzkumu v České republice. Artificiální hudba u zahraničního posluchače dosahuje obliby více než v 50 %, její tolerance dosahuje téměř 90 % a schopnost identifikace je u žen o více než 16 % vyšší a u mužů dokonce o 22 % vyšší proti statistice z roku 2012. Nonartificiální hudba je preferována v zahraničí více než v České republice, menší hodnoty jsou zaznamenány u tolerance a identifikace. Celkový průměr tolerance a identifikace zůstává v obou letech u obou pohlaví stejný. Můžeme konstatovat, že všechny sledované aspekty výzkumu byly hodnoceny ženami i muži v zahraničí stejně jako v roce 2012 v České republice a také to, že artificiální hudba byla v zahraničí více preferována, více tolerována a lépe identifikována než v českém výzkumu u žen i u mužů. Proč tomu tak je? Výsledky většího rozdílu při preferování a identifikaci artificiální hudby mohou být ovlivněny mnoha faktory. Mezi ně mohou patřit: aktivnější přístup zahraničních respondentů k artificiální hudbě, důkladnější probírání hudební výchovy na školách. Výsledky mohou být ovlivněny i větším počtem respondentů zabývajících se

hudbou profesionálně nebo těch, kteří se v hudbě vzdělávali mimo školní docházku. Ve výzkumu realizovaném v roce 2012 byla jen $\frac{1}{4}$ respondentů ovlivněna studiem na ZUŠ nebo profesionálním hudebním vzděláním. V roce 2013 bylo profesionálně hudebně vzdělaných respondentů téměř polovina. Ti mají blíže k umělé hudbě, dokážou ji lépe ocenit, mnozí ji sami interpretují apod.

6. K problematice výzkumů hudebních preferencí ve světě

Již po staletí se hudba prolíná napříč kulturami všech národů, jedná se o univerzální a všudypřítomnou lidskou činnost. S hudbou se setkáme téměř kdekoliv. Provází člověka při každodenních činnostech, zní na nádražích, letištích, v obchodních domech, televizi, při sportovních utkáních aj. Pomáhá relaxovat, zlepšovat náladu a mnohdy sehrává důležitou roli při definování sociální identity jedince. Postupem času si člověk utváří vlastní hudební vkus, s nímž souvisí i preference konkrétního hudebního žánru, skladby, interpreta. Otázky, které se přímo týkají postojů k hudbě, hudebních zájmů, aktivit, hudebního vkusu, souvislostí mezi hudebními preferencemi a oblibou jednotlivých druhů a žánrů hudby, zajímají výzkumné týmy nejen na území České republiky, nýbrž i v zemích Evropské unie a mimo ni.

Jedním z prvních výzkumů, který byl zaměřen na individuální rozdíly v oblasti hudebních preferencí, byl výzkum provedený v roce 1953. Cattell a Anderson⁵ sestavili dotazník, jež obsahoval 120 poslechových ukázek klasické a populární hudby, respondenti zaznamenávali stupeň obliby jednotlivých hudebních ukázek. Z odpovědí vyplynulo, že je možné vyvodit 12 faktorů, jež propojují hudební preference s jistými nevědomými osobnostními rysy (motivy, potřebami a tužbami). Jejich výsledky jako jedny z prvních poukazují na latentní strukturu hudebních preferencí.

Zatímco však Cattell a jeho kolegové předpokládali, že preference určitého hudebního žánru odráží nevědomé motivy, nutkání a touhy (melancholická hudba a pomalé tempo indikují faktor citlivosti osobnosti), současný výzkum vychází z předpokladů, že lidé záměrně vyhledávají takovou hudbu, která odráží jejich osobnost, postoje a emoce. Jako výchozí bod pro testování této hypotézy začali vědci mapovat oblast hudebních žánrů s cílem určit jejich strukturu a souvislost s rysy osobnosti. Co vlastně utváří a definuje hudební žánry? Souvisí nějak obliba hudebních

⁵ CATTELL, R. B. - ANDERSON J. C. The measurement of personality and behavior disorders by the I.P.A.T. music preference test. *Journal of Applied Psychology*. 1953, č. 37, s. 446 - 454.

žánrů s jednotlivými rysy osobnosti, mezi které je možné zařadit extroverzi, introverzi, autoritativnost, podřízenost, přívětivost aj.?

V roce 2003 se této otázce věnovaly dva týmy výzkumníků. Schwartz a Fouts⁶ se zaměřili na souvislosti hudební preference, osobnostních rysů a vývojových otázek u adolescentů. Místo očekávané preference hudebního žánru zjišťovali oblibu konkrétních vlastností hudby. Zajímalo je, která adjektiva plně vystihují danou hudební ukázkou, respondenti si vybírali např. mezi „mírná a něžná“, „hlasitá“, „divoká a násilná“ apod. Z výsledků této faktorové analýzy vyplynulo, že je možné rozlišit tři typy posluchačů. První z nich preferovali tzv. „lehkou hudbu - light“ (pop, taneční hudba), druhí preferovali tzv. „tvrdou hudbu - heavy“ (rock, metal) a třetí skupinu představovali nevyhranění posluchači. Adolescenti, kteří preferovali „tvrdou“ hudbu vykazovali vyšší míru extraverté, vzdoru vůči autoritám atd. Posluchači „měkké“ hudby měli tendenci být spíše konformní a kontrolovat své emoce. Hudbu podle aktuální nálady si pak vybírali nevyhranění posluchači. Možnost podrobit posluchače podobné faktorové analýze využili i američtí psychologové zabývající se systematicky výzkumem osobnosti. Rentfrow a Gosling na základě statistické metody faktorové analýzy⁷ hledali, jaké existují základní dimenze hudební preference. Ve své obsáhlé studii zkoumali individuální rozdíly v hudebních preferencích u 14 hudebních žánrů na třech vzorcích vysokoškolských studentů. Výsledky těchto tří studií naznačují, že hudební preference je založena na čtyřech základních faktorových dimenzích, které nazvali – *reflexivní a komplexní hudba* (klasická hudba, jazz, folk, blues), *intenzivní a buřičská hudba* (rock, alternativní hudba, heavy metal), *optimistická a konvenční hudba* (country, pop, soundtracky a duchovní hudba) a *energická a rytmická hudba* (rap, soul, elektronická hudba).

⁶ SCHWARTZ, K. D. - FOUTS, G. T. Music preferences, personality style, and developmental issues of adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*. 2003, č. 32, s. 205 – 213.

⁷ Cílem faktorové analýzy je snížit počet proměnných, které se ve výzkumu objevují. Na základě jejich podobnosti (stupně korelace) jsou pak spojovány do obecnějších proměnných vyššího řádu – faktorů.

Jednotlivé dimenze hudební preference a jejich souvislost s osobnostními rysy podle Rentfrow a Gosling.⁸

FAKTOR	NÁZEV FAKTORU	CHARAKTERISTIKA HUDBY	HUDEBNÍ ŽÁNRY
1	Reflexivní a komplexní hudba	Usnadňuje introspekci, je strukturálně složitá.	blues, jazz, klasická hudba, folk
2	Intenzivní a buřičská hudba	Je plná energie a často má "buřičský obsah".	alternativní hudba, heavy metal
3	Optimistická a konvenční hudba	Zdůrazňuje pozitivní emoce a je strukturálně jednoduchá.	country, soundtrack, pop, "religious"
4	Energická a rytmická Hudba	Je velmi živá, často obsahuje zdůrazněný rytmus.	rap/hip-hop, soul/funk, elektronická taneční

FAKTOR	VÝSLEDEK V TESTECH OSOBNOSTI	CHARAKTERISTIKA OSOBNOSTI
1	Preference souvisí s otevřeností vůči zkušenosti, sebevědomou inteligenci	Tito jedinci mají tendenci být vynalézaví, mají fantazii, váží si estetického

⁸ RENTFROW, P. J. – GOSLING, S. D. The do re mi's of everyday life: the structure and personality correlates of music preference. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2003, č. 84, s. 1236 – 1256.

	verbální dovednosti. Je však negativně spojena s orientací na sociální dominanci.	prožitku, sami se považují za inteligentní, tolerantní, zamítají konzervativní postoje.
2	Preference souvisí s otevřeností, tělesnou zdatností, inteligencí, verbálními dovednostmi. Přestože hudba zdůrazňuje negativní emoce, nevykazují jedinci známky neuroticismu, nepřívětivosti.	Tito jedinci mají tendenci se zajímat o různé věci, rádi riskují, jsou fyzicky aktivní, považují se za inteligentní.
3	Preference pozitivně koreluje s extravertí, přívětivostí, svědomitostí. Negativně koreluje s otevřeností vůči zkušenosti, tělesnou zdatností, orientací na sociální dominanci, liberalismem.	Tito jedinci jsou veselí, společenší, spolehliví, rádi pomáhají, vidí se jako fyzicky atraktivní, jsou konvenční.
4	Je pozitivně spjata s extravertí, přívětivostí, liberalismem, sebevnímavou atraktivností, fyzickou zdatností. Negativně koreluje s orientací na sociální dominanci.	Tito jedinci mají tendenci být výřeční, plní energie, smířliví, vidí sami sebe jako fyzicky atraktivní, vyhýbají se konservativním ideálům.

Studie Rentfrowa a Goslinga byla v podstatě první prací, která se systematicky zabývala vztahem osobnosti a hudební preference. V obdobné studii, která přispívá do oblasti transkulturálního výzkumu, se Franěk a Mužík⁹ zaměřili na strukturu hudebních preferencí a její souvislost s některými rysy osobnosti v podmínkách České republiky. Cílem bylo zjistit, zda se struktura hudebních preferencí u českých vysokoškolských studentů shoduje s preferencemi vysokoškolských studentů ve Spojených státech nebo se od nich výrazně odlišuje. Ze závěru studií obou výzkumů vyplývá, že dimenze hudební preference, které byly zjištěny u vzorku amerických vysokoškolských studentů, jsou velmi podobné dimenzím identifikovaným v souboru českých studentů. Nepatrné rozdíly byly dány především odlišnostmi, jež se týkaly věkové struktury obou výběrových souborů a volbou posuzovaných hudebních žánrů. V České republice např. stále hraje určitou roli tradiční lidová hudba a dechovka, které však obecně nereprezentují samostatnou vkusovou dimenzi, nýbrž jsou propojeny s vážnou hudbou, country, folkem a gospelem nebo spirituálem. Obě tyto studie tedy naznačují, že některé jevy jsou kulturně univerzální, avšak na základě vydělení tradiční lidové hudby či dechovky lze usuzovat, že určitá kulturní specifika stále přetrvávají. Z hlediska sociologie se hudebními preferencemi zabýval M. Bek¹⁰, který identifikoval šest faktorů hudební preference, z nichž se tři téměř shodují s faktory, jež stanovili Rentfrow a Gosling. Jejich čtvrtý faktor odpovídá Bekově druhému faktoru (alternativní scéna), první faktor Bekově šestému faktoru (jazz) a třetí faktor jeho pátému (popová scéna).

Pořadí oblíbenosti hudebních žánrů. V tabulce jsou uvedena průměrná skóre oblíbenosti (vyšší skóre znamená vyšší oblibu), jak je zaznamenali ve své studii Mužík a Franěk.¹¹

⁹ FRANĚK, Marek – MUŽÍK, Pavel. Hudební preference a její souvislost s některými osobnostními rysy. *ACTA MUSICOLOGICA.CZ*. [online], Brno, UHV FF MU, 2006, č. 3 [cit. 2013-09-10]. ISSN 1214-5955. Dostupné z: <http://acta.musicologica.cz/06-03/0603s02.html>

¹⁰ BEK, Mikuláš. *Hudební posluchači v České republice 2001*. Brno: Ústav hudební vědy FF MU, 2003.

¹¹ FRANĚK, Marek – MUŽÍK, Pavel. Hudební preference a její souvislost s některými osobnostními rysy. *ACTA MUSICOLOGICA.CZ*. [online], Brno, UHV FF MU, 2006, č. 3 [cit. 2013-09-10]. ISSN 1214-5955. Dostupné z: <http://acta.musicologica.cz/06-03/0603s02.html>

POŘADÍ	HUDEBNÍ ŽÁNŘ	SKÓRE
1	Rock	5,44
2	Soundtrack	5,02
3	Pop	4,8
4	Muzikál	4,69
5	Folk	4,68
6	Jazz	4,45
7	Vážná hudba	4,40
8	Soul/funk/rythm´n´blues	4,35
9	Blues	4,17
10	Country	4,05
11	Alternativní hudba/world music/new age	3,91
12	Gospel/spirituál	3,9
13	Rap/hip-hop	3,85
14	Heavy metal	3,46
15	Elektronická hudba/dance	3,38
16	Lidová hudba	3,18
17	Dechovka	2,24

V roce 2008 byl proveden podobný výzkum mezi nizozemskými adolescenty. Delsing a kol.¹² hodnotili hudební preference u 11 hudebních žánrů. Z jejich analýz je také možné vyvodit čtyři hudebně-preferenční faktory, které se v mnohém shodují s výzkumem Rentfrowa a Goslinga. Faktory, které rozlišili Delsing a kol. pojmenovali - *skalní* (rock, heavy metal, hardrock, punk,

¹² DELSING, M. J. M. H. – BOGT, T. F. M. – ENGELS, R. C. M. E. – MEEUS, W. H. J. Adolescents' music preferences and personality characteristics. *European Journal of Personality*. 2008, č. 22, s. 109 – 130.

hardcore, grunge, gothic), *elitní* (klasická hudba, jazz, gospel), *městský* (hip-hop, rap, soul, R'n'B) a *populární* (trance, techno, pop). Výzkum provedený téhož roku na vzorku britských vysokoškolských studentů při stejném počtu hudebních ukázek odhalil, že ačkoliv je možné shodnout se na určitých preferenčních faktorech, jsou zde jisté odlišnosti v souvislosti s pohlavím respondentů. Výsledky studie dr. Colley¹³ odhalily čtyři faktory pro ženy a pět pro muže. Konkrétně tři faktory se u obou pohlaví shodují, autorka je označila jako – *sofistikovaný* (zahrnující klasickou hudbu, blues, jazz a operu), *těžký* (rock, heavy metal) a *vzporný* (rap, reggae). Čtvrtý faktor, který byl ženami vymezen jako *hlavní proud - mainstream* (country, folk, pop), je u mužů rozdělen mezi *tradiční* (country, folk) a *pop* (pop).

Nicméně ne všechny studie, jež se zabývají strukturou hudebních preferencí, přichází se shodnými poznatky. Například George, Stickle, Rachid a Wopnford¹⁴, kteří se zabývali studiem individuálních rozdílů v hudebních preferencích v roce 2007 u kanadských dospělých, došli k závěru, že je možné stanovit dokonce devět hudebně-preferenčních faktorů, které označili jako – *vzporný* (grunge, heavy metal, punk, alternativní rock, klasický rock), *klasický* (klavírní skladby, klasická hudba, opera/balet), *rytmický a intenzivní* (hip-hop, rap, pop, rythm and blues, reggae), *jednoduchý a poslouchatelný* (populární hudba 20. století, soft rock, disco, folk, swing), *okrajový* (new age, elektronická hudba, techno), *tradiční křesťanský* (gospel, spirituál), *jazz* (jazz), *blues* (blues), *současný křesťanský* (současné gospels). Respondenti však měli k dispozici 30 poslechových ukázek různých hudebních žánrů. Zde se nabízí otázka, zda existuje přímá úměrnost mezi počtem ukázek a preferenčními faktory, jelikož i v následujících výzkumech narůstá počet faktorů s počtem poslechových ukázek jednotlivých hudebních žánrů.

¹³ COLLEY, A. Young people's musical taste: Relationship with tender-related trans. *Journal of Applied Social Psychology*. 2008, č. 38, s. 2039 – 2055.

¹⁴ GEORGE, D. – STICKLE, K. – RACHID, F. – WOPNFORD, A. The association between type of music enjoyed and cognitive, behavioral, and personality factors of those who listen. *Psychomusicology*. 2007, č. 19, s. 32 – 56.

Ve studii, která zahrnovala studenty z Německa, posuzovali Schäfer a Sedlmeier¹⁵ v roce 2009 individuální rozdíly v hudebních preferencích u 25 žánrů. Z analýz výsledků došli k závěru, že je možné stanovit šest hudebně-preferenčních faktorů, tentokrát je nazvali – *sofistikovaný* (klasická hudba, jazz, blues, swing), *elektronický* (techno, trance, house, dance), *rock* (rock, punk, metal, gothic, alternativní rock), *rap* (rap, hip-hop, reggae), *pop* (pop, soul, rhythm and blues, gospel) a *rytmický folk a country* (folk, country, rock'n'roll). Stejný počet hudebně-preferenčních faktorů vykazuje i studie z Nizozemí (Dunn)¹⁶. Respondenti však měli k dispozici pouze 14 ukázek různých hudebních žánrů.

I když se zdá, že výsledky z daných studií nejsou totožné, liší se počet hudebních ukázek a počet hudebně-preferenčních faktorů, vyskytují se v každém výzkumu tři velmi podobné hudebně-preferenční faktory. Jeden faktor v sobě zahrnuje spojení klasické a jazzové hudby, v dalším faktoru se vyskytuje převážně rock a heavy metal a v posledním faktoru se prolíná rap a hip-hop. Velmi často se také objevuje faktor, který v sobě zahrnuje country hudbu, ten se objevil v šesti výzkumech a hudbu současnosti. V polovině těchto studií lze také nalézt faktor složený převážně z hudby new age a elektronické hudby. Zdá se tedy, že je možné konstituovat čtyři až pět stěžejních hudebně-preferenčních faktorů.

Ačkoliv výzkumy hudebních preferencí odhalily, že mezi jejich výsledky se nachází jistá shoda, existují překážky, které brání pokroku v teoretické oblasti. Jedním z těchto omezení je fakt, že mezi jednotlivými výzkumnými týmy nepanuje shoda, které žánry je vhodné zařadit do poslechových ukázek a které ne. V samotném výzkumu se pak vědci zaměřují na různé hudební žánry, někteří pracují s 11, jiní se 30 poslechovými ukázkami, což samozřejmě ztěžuje možnost porovnat výsledky studií z různých zemí.

¹⁵ SCHÄFER, T. – SEDLMEIER, P. From the functions of music to music preference. *Psychology of Music*. 2009, č. 37, s. 279 – 300.

¹⁶ DUNN, G. Toward a better understanding of the relation between music preference, listening behaviour, and personality. *Psychology of music*. 2012, č. 40, s. 411 – 428.

Jisté omezení vychází i z definic hudebních žánrů, jako jednotek pro posuzování hudebních preferencí. Žánry jsou velmi široké a mnohdy nepřesně definovatelné kategorie, může být obtížné nalézt hudební ukázky, které jasně definují konkrétní žánr. V současné době navíc dochází k tomu, že tvorba mnohých umělců se inspiroje, a tím i prolíná několika různými hudebními žánry. Se správnou identifikací hudebního žánru souvisí i předpoklad, že respondenti mají dostatečné znalosti o podobě jednotlivých hudebních žánrů, což může znamenat při porovnání v rámci socioekonomických skupin či kultur jistý problém. Hudební žánry jsou totiž v různých zemích mnohdy spojeny s jasně definovanými sociálními stereotypy.¹⁷ Je tedy vůbec možné mapovat hudební žánry napříč národy a jejich kulturami?

Výzkum Hudebních preferencí studentů v zemích Evropské unie, který byl realizován Katedrou hudební výchovy Masarykovy univerzity v roce 2013, se pokoušel, mimo jiné, nalézt odpověď i na tuto otázku. Po výzkumu, který byl realizován katedrou v roce 2012 a zaměřen na vysokoškolské studenty v rámci České republiky, se tým výzkumných pracovníků rozhodl aplikovat metodu CAPI¹⁸ v kombinaci s anamnestickým dotazníkem, v němž byly mimo demografických údajů zjišťovány i hudební aktivity respondentů, na studenty zemí Evropské unie. V hudebních ukázkách bylo zastoupeno 33 hudebních žánrů artificiální i nonartificiální hudby a respondenti, stejně jako u předcházejících výzkumů, zaznamenávali svůj kladný či záporný postoj k jednotlivým hudebním žánrům, stylům a druhům.¹⁹

Oproti ostatním výzkumům, jež se snažily poukázat především na souvislost mezi osobností respondenta a oblibou jednotlivých ukázek vybraných hudebních žánrů, byl tento výzkum zaměřen především na vztah mezi preferencí jednotlivých druhů a žánrů úzce souvisejících s hodnotovou orientací, která odráží do určité míry i relativně stabilizovanou hudební profilaci. Po absolvování všeobecné hudební výchovy, která je nedílnou součástí vzdělávacích systémů

¹⁷ RENTFROW, P. J. – GOSLING, S. D. The content and validity of music-genre stereotypes among college students. *Psychology of Music*. 2007, č. 35, s. 306 – 326.

¹⁸ Computer Assisted Personal Interviewing

¹⁹ Výzkum - Hudební preference vysokoškolských studentů ve vybraných zemích EU (MUNI/A/0711/2012)

základních a některých středních škol ve všech zemích Evropské unie, je tak osobnost jedince v oblasti hudby ovlivňována především okolním masmediálním světem, čímž dochází ke stabilizaci typu unifikovaného konzumenta hudby, jehož kladné nebo záporné hodnocení poslechových ukázek závisí především na míře předchozích zkušeností s určitým typem hudby.²⁰

Ukazuje se, že jak psychologický, tak sociologický přístup ke studiu hudebních preferencí má své opodstatnění. Nejen v rámci České republiky, ale i v zemích Evropské a mimo ni, se týmy odborníků již od 2. poloviny 20. století soustředí na výzkumy týkající se hudebních preferencí, zájmů, postojů, snaží se proniknout do orientace posluchačů v jednotlivých hudebních stylech a žánrech. Namísto je tedy přiznat si, že otázky které si kladou sociologicko-empirické výzkumy, jsou stále velmi aktuální nejen u nás, ale i na celém světě. Závěry těchto výzkumů je tedy možné využít i pro projektování nových přístupů k hudební výchově.

²⁰ CRHA, Bedřich. *Výzkum hudebních preferencí vysokoškolské mládeže*. 1. vyd. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6103-3.

7. Souhrn základních domněnek, předpokladů a představ o práci učitelů hudební výchovy na základních a středních školách v USA.

(Výzkum zveřejněný *British Journal of Music Education* 2009-2011)

Čísla. Vždycky vypadají tak pevně, působí přesvědčivým dojmem, a proto - troufáme si říct věrohodně.

Začátkem tohoto roku vydalo americké Ministerstvo školství zprávu s názvem *Umělecké vzdělávání ve veřejných základních, středních a vysokých školách v letech 1999-2000 a 2009-2011*. Zpráva uvádí, že ve školním roce 2009-2010 byla hudební výchova téměř všeobecně k dispozici v národních a veřejných základních a středních školách. 94 % škol nabízí výuku, speciálně určenou pro výuku hudby (rozuměj hudební výchovu - pozn. překl.) Během posledního desetiletí tato čísla zůstávají překvapivě stabilní. "To se může zdát jako důvod k oslavě. Jako zdánlivé vítězství nad houževnatě úzkým zaměřením na čtení a matematiku.", uvádí zpráva asociace *No Child Left Behind*. "To ale stále není důvod k fanfáram."²¹

"Rozdíl mezi tím, co školy nabízejí a co studenti skutečně dostávají, mohou být obrovské." vysvětluje Richard Kessler, děkan *Mannes College* a *The New School of Music* a bývalý výkonný ředitel *Centra pro umění a školství*. "Co nám data neřeknou ale je, že se mohou vyskytovat školy, na nichž je k dispozici jeden učitel hudby na 1000 studentů. Někteří z těchto studentů se k hudbě dostanou vcelku pravidelně a někteří z nich vůbec ne."²² Samotní učitelé hudby - "veteráni vlastních učeben", jak jsou ve zprávě lakonicky označeni, malují ještě méně růžový obraz. Ačkoliv je tato informace pohřbena pouze v doplňkových tabulkách, hudební odborníci vyučující na základních a středních školách hodnotili podporu jejich výuky jako "poněkud nebo velmi

²¹ BERKLEY, Rebecca. Teaching composing as creative problem solving: conceptualising composing pedagogy. *British Journal of Music Education*. 2009, vol. 21, issue 3, s. 239-263. DOI: 10.1017/S026505170400587X. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S026505170400587X Teaching composing as creative problem solving: conceptualising composing pedagogy (přel. Marek Olbrzymek)

²² Tamtéž.

nedostatečnou" v různých oblastech: financování (40%), vybavení učeben učebními materiály (27%), vybavení učebními pomůckami a hudebními nástroji (23%), vyučovací čas určený umění (28%) a počet specialistů k výuce hudby (36%).

Na úrovni středních škol nebyla čísla rovněž nikterak povzbudivá. Velké procento učitelů naznačuje, že podpora *"není vůbec nebo jen minimálně adekvátní potřebám"*. Vzdělávací doba se studenty (17%), učební zdroje (36 %), orchestr a hra na nástroje (35%), hra na nástroje ve třídách (38 %), zařízení učeben (39%), individuální nebo skupinový plán (50%) a technologie používané při studiu nebo vytváření hudby (65%). Podle zprávy může být hudební výchova téměř všeobecně nabízena na základních i středních školách, ale problémy s tím spojené, které ještě musí být vyřešeny, jsou mnohé.

Co ale ze zprávy vyznívá více než přesvědčivě, je dostupnost hudebního vzdělávání na středních školách určených pro studenty z nízko-příjmových rodin, která ještě v letech 1999-2000 byla na pozoruhodných 100 % v posledních 10 letech toto číslo poměrně výrazně kleslo - na 81 % dnes. Sarah Bainter Cunningham, ředitelka výzkumu pro základní a střední školy z *Virginia Commonwealth University of Arts* a bývalá ředitelka *Odboru uměleckého vzdělávání*, vidí jednoznačný důvod tohoto problematického poklesu jednak v nedostatečném financování těchto nízko-rozpočtových škol a z toho vyplývajícího krácení a snižování počtu druhů jednotlivých hudebních kurzů. S tím spojeným nedostatečným personálním vybavením a obsazením kurzů (kdy jednotliví vyučující musí spolupracovat s více školami) a v neposlední řadě také v integraci hudební výchovy s jinými akademickými předměty zaměřenými na výchovu k umění (výtvarná výchova, dějiny kultury, dějiny umění, etika atd.)

Sama na toto téma poznamenává: *"Spousta lidí vidí řešení problému vyučování hudební výchovy na nízko-rozpočtových školách v "umění integrace" s jinými akademickými předměty a nabízejí méně čistě hudebních kurzů. Někteří by mohli říct, že umění integrace je úžasné. Ale není*

tak skvělé, má-li být takovéto řešení zároveň důvodem nedostatečného počtu učitelů, pracujících ve škole v konkrétních jednotlivých oborech na plný úvazek."²³ V souvislosti se silným a specifickým propojením hudební pedagogiky se širokým spektrem hudebně výchovných a vzdělávacích procesů a aktivit je funkce hudební pedagogiky pro rozvoj osobnosti mladých lidí nesmírně důležitá. Nejen jako společenská síla, přispívající k humanizaci člověka, k optimalizaci jeho chování a rovněž k preventivnímu odstraňování poruch v mezilidské komunikaci.

Hydeův, Lerchův, Nortonův a Winnerův výzkum z roku 2009, který sledoval a zkoumal strukturální rozvoj mozku u dětí ve věku 5 – 7 let zpráva o výzkumu zmiňuje a shrnuje do několika bodů²⁴:

Děti, které se vyučují hudbě, mívají větší slovní zásobu a pokročilejší čtenářské dovednosti, než jejich vrstevníci, kteří se na hudební výchově nepodílejí.

Děti s poruchami učení jako je dyslexie, dyspraxie apod., které mají tendenci ztrácet koncentraci v hlučném prostředí, mohou z vyučování hudební výchovy profitovat.

Výzkumy jednoznačně prokazují, že hudba je pro mozek jako tělesné cvičení pro lidské tělo. Hudba udržuje mozek v tzv. sluchové kondici a umožňuje mu rozpoznávat tón, jeho barvu, dynamiku a výšku.

Děti, které se učí hře na hudební nástroj, mají větší pravděpodobnost vyniknout v celé šíři studia, lépe pracovat v týmu, mají lepší schopnosti kritického myšlení, lépe snášejí pobyt ve škole a mají tendenci usilovat o další, následné vzdělávání.

²³ CAIN, Tim. Too hard, too soft or just about right: paradigms in music teachers' action research. *British Journal of Music Education*. 2012, vol. 29, issue 03, s. 1-17. DOI: 10.1017/S0265051712000290. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0265051712000290 (přel. Marek Olbrzymek)

²⁴ CAIN, Tim. The characteristics of action research in music education. *British Journal of Music Education*. 2008, vol. 25, issue 03, s. 283-313. DOI: 10.1017/S0265051708008115. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0265051708008115 (přel. Marek Olbrzymek)

Naproti tomu, v minulosti, studenti středních škol, kteří se účastnili hudebních skupin ve škole, vykazovali nižší délku života a praktickou zkušenost s užíváním téměř všech tělu neprospěšných látek (tabák, alkohol a nelegální drogy).

Školy s hudebními programy mají odhadované 90,2 % absolvování všech výukových kurzů a 93,9 % celkové školní docházky oproti školám bez hudební výchovy (72,9% a 84,9% absolvování docházky).

Bez ohledu na sociálně-ekonomický status nebo lokaci školy, studenti, kteří se účastní vysoce kvalifikovaných hudebních programů, si vedou o 22% lépe v angličtině a o 20% lépe u standardních zkoušek z matematiky.

Stejně jako u odborných technických dovedností, mistrná dovednost v hudbě, umění a humanitních odvětvích je přímo úměrná adekvátnímu finančnímu ohodnocení.

Studie z *Columbia University* ukázala, že studenti, kteří studují hudbu či studijní programy s uměleckým zaměřením, jsou vstřícnější ke svým učitelům a vrstevníkům, mají vyšší sebevědomí a jsou lépe vybaveni k vyjádření svých nápadů a sebe sama.

Děti základních škol, které jsou zapojeny do hudební výchovy, vykazují větší vývoj mozku a zlepšení paměti v průběhu jednoho roku než děti, kterým se nedostalo žádného hudebního vzdělání.

Učení se hudbě a zdokonalování se ve hře na hudební nástroj zlepšuje způsob, jakým mozek absorbuje a chápe lidskou řeč, takže studenti hudby vykazují lepší schopnosti v rozvoji a učení se jiným jazykům. *"Podíváme-li se na děti ve věku dva až devět let, jedním z nejzásadnějších objevů v této oblasti je hudba, která se stává přínosem pro rozvoj jazyka, který je v této fázi tak nesmírně důležitý!"*²⁵ říká prof. Luehrisen z *Columbia University*. Zatímco děti přicházejí na svět pouze

²⁵ CAIN, Tim. The characteristics of action research in music education. *British Journal of Music Education*. 2008, vol. 25, issue 03, s. 283-313. DOI: 10.1017/S0265051708008115. Dostupné z:

připraveny na dekodování zvuků a slov, hudební výchova pomáhá tyto přirozené schopnosti rozvinout a zdokonalovat. *"Vyrůstat v hudebně bohatém prostředí je často výhodnější pro jazykový vývoj dětí," říká a dodává, "tyto vrozené schopnosti musí být nadále posilovány a procvičovány, což lze provést domácím nebo formálnější hudebním vzděláním. Nedávné studie jasně ukázaly, že hudební vzdělání fyzicky rozvíjí část levé mozkové hemisféry, která jak známo, přímo zasahuje do zpracování jazyka, a dokáže skutečně zapojit specifické mozkové obvody jiným, komplikovanějším způsobem. Propojením známé skladby nebo písničky s novou informací může také pomoci otisknout tuto informaci do paměti mladého člověka."*²⁶

Tento vztah mezi hudbou a vývojem jazyka je už pro malé děti také společensky výhodný. *"Vývoj jazyka má za následek posilování částí mozku, které jsou nápomocny při procesu vstřebávání hudby."* říká Dr. Kyle Pruett, klinický profesor psychiatrie na Yale School of Medicine a praktikující hudebník. *"Zdokonalování jazykových znalostí a vybavenosti je úzce spojeno s vytvářením elementárních sociálních vazeb. A hudební zážitek či zkušenost posiluje tuto schopnost být jazykově a slovně vybaven, tedy kompetentní."*²⁷

7.1 Mozek pracuje víc

Výzkum prokázal, že mozek hudebníka, dokonce i u mladého jedince, funguje jinak než u nehuďebníka. *"Existuje neurovědecký výzkum, který prokázal, že u lidí věnující se hudbě dochází k mnohem většímu nárůstu nervové aktivity, než u lidí, kteří hudebním vzděláváním neprošli. Zjednodušeně řečeno, jste-li hudebník a hrajete na hudební nástroj, jste nuceni používat větší část*

http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0265051708008115 (přel. Marek Olbrzymek)

²⁶ Tamtéž.

²⁷ BOLDEN, Benjamin. Teaching composing in secondary school: a case study analysis. *British Journal of Music Education*. 2009, vol. 26, issue 02, s. 137-152. DOI: 10.1017/S0265051709008407. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0265051709008407 (přel. Marek Olbrzymek)

mozku."²⁸ říká Dr. Eric Rasmussen, předseda Hudebního oddělení na přípravné *Peabody The Johns Hopkins University*, kde se vyučuje speciální pedagogika a metodika pro děti ve věku od dvou měsíců do devíti let. Studie vedená Ellenem Winnerem, profesorem psychologie na *Boston College* a Gottfriedem Schlaugem, profesorem neurologie na *Beth Israel Medical Center Deaconess a Harvard Medical School*, nacházela zásadní změny na mozku a mozkové činnosti u dětí, které podstoupily 15 měsíců pravidelné týdenní výuky hudby a jejího praktikování, kdy v souvislosti s jemnou motorikou (používanou při cvičení na nástroj) vznikaly v mozku těchto jedinců prokazatelně komplikovanější a propracovanější neuro-sítě.

7.2 Časoprostorová dovednost

Výzkum dále prokázal příčinnou souvislost mezi hudbou a prostorovou inteligencí, dokazující, že porozumění hudbě může jedincům napomoci k vizualizaci jednotlivých prvků, které spolu sounáleží, podobně jako by řešili matematickou úlohu. Tyto dovednosti vstupují do hry při řešení tzv. vícekových problémů, se kterými se můžeme setkat např. ve stavebním a strojném inženýrství, matematice, umění a zejména při práci s výpočetní technikou.

²⁸ CAIN, Tim. Too hard, too soft or just about right: paradigms in music teachers' action research. *British Journal of Music Education*. 2012, vol. 29, issue 03, s. 1-17. DOI: 10.1017/S0265051712000290. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0265051712000290 (přel. Marek Olbrzymek)

Závěr

Již v úvodu této monografie bylo naznačeno, jak preference úzce souvisejí s hodnotícím procesem. Hodnocení uměleckého díla je komplexním a složitým procesem, jenž probíhá u většiny příjemců spíše podvědomě, spíše výjimečně je prováděna záměrná analýza. Na výsledném hodnocení se projevuje mnoho činitelů, spjatých jak s osobností recipienta, se samotnou hudbou, tak s vnějšími vlivy. Na hodnocení se podílí příjemcova osobnost, zkušenosti, vzdělání, vlastnosti samotné hudby, prostředí atd. Hodnocení neprobíhá jen ve vazbě na osobnost recipienta, ale do velké míry také v souvislosti s hudebním systémem, proto je důležité porozumět užitému hudebnímu jazyku a počítat s různorodostí hudby. Není totiž jen jedna hudba, jen jedno umění, proto také neplní jen jeden úkol, a nemůžeme tak hodnotit veškeré umění stejně.

Vnímání hudby je spjaté s pozorností a musíme počítat také s její fluktuací, nemůžeme očekávat, že bychom mohli stejně kvalitně vnímat několik hodin. Ve vnímání hudby musíme počítat s osobními vlastnostmi (volní vlastnosti, schopnost koncentrace atd.) i s vlivy okolí (rušivé zvuky apod.), důležité jsou však také vlastnosti hudby (jiné úsilí musíme vynaložit na vnímání atraktivní hudby s častými harmonickými, barevnými, dynamickými proměnami a jiné úsilí nás stojí monotónní hudba se zvukově náročnými souzvuky, nevýraznou melodií atd.).

Hudba je podobně jako literatura časové umění, není možné ji zachytit v jediném okamžiku, vždy odněkud někam spěje, a proto nemůže být jen v jedné chvíli. Vnímání hudby a především konečný účinek hudby je závislý na paměti člověka. Paměť je zodpovědná za to, že vnímání hudby a výtvarného díla nemůže být stejné. Jedním ze základních vlastností paměti je její postupné vytrácení, a tak nádherný obraz máme v jednu chvíli před sebou, ale stejně nádherné dílo máme po jeho doznění před sebou jen do jisté míry, do té míry, do jaké jsme schopni si vybavit jeho tóny, zákonitosti apod. Ve vztahu k hudbě je důležitá jak paměť krátkodobá, tak dlouhodobá, ta krátkodobá umožňuje uchopit aktuální smyslové vjemy, aby mohly být zařazeny do systému

nebo větších celků, dlouhodobá slouží k pochopení díla nebo jeho zapamatování po dobu třeba i několika let.

Pro vnímání hudby není směrodatná pouze právě znějící (či doznělá) hudba. Nic na tomto světě nevězí ve vzduchoprázdnu a vše je součástí složitých vztahů, tak i hudba. Když vnímáme hudební dílo, nepůsobí na nás pouze jeho tóny, harmonie, barvy, zvraty a zklidnění, ale jakoby všechna díla, která známe. Hudbu totiž zasazujeme do nějakého pozadí, systému či rámce, jímž může být evropská klasická hudba nebo současná popmusic nebo čínská opera. Právě tento rámec nám pomáhá se orientovat, nebo působí právě naopak, ale podílí se na našem vnímání hudby a následně pak na jejím hodnocení.

Zkušenosti s hudbou pomáhají lépe se v ní orientovat, cvičená hudební paměť usnadňuje orientaci. Paměť se rozvíjí s opakováním, ale také s pochopením hudby (čemu rozumíme, to si lépe zapamatujeme) a pochopení by mělo napomáhat hudební vzdělání.

Lidé si zvykli hudbu používat často také jako kulisu. Tento jev je většinou teoretiky hudební recepce kritizován, považován za negativní, ale nemusí tomu tak být vždy. Záleží totiž na tom, co je tím sledováno. Není možné dosáhnout kvalitního poslechu a současně vykonávat náročnou duševní činnost, ale pokud není cílem kvalitní poslech, ale jen vytvoření atmosféry a pokud hudba „neruší“ výkon jiné činnosti, může být zvuková kulisa i pozitivní. Svědčí o tom některé výzkumy psychologů. Výsledky výzkumů, které sledují účinky zvukové kulisy, se někdy rozcházejí, známý je např. Mozartův efekt a další.

Někdy také hudba jen okamžitě upoutá pozornost jedince. Franěk hovoří o bezděčné pozornosti, která je v hudbě vyvolána hlasitými, vysokými či kontrastními tóny, dále také neočekávanými hudebními prvky, tóny s rychlým nástupem²⁹

Existuje ještě další způsob, jímž můžeme nahlížet na problematiku vnímání hudby, a sice podle toho, zda dílo prochází vědomím okrajově, s jistou intenzitou nebo je jeho smysl aktivně

²⁹ FRANĚK, Marek. Hudební psychologie. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 238 s. ISBN 80-246-0965-7. s. 83-84.

recipován.³⁰ Pouze okrajové vnímání je příznačné např. pro ezoterickou a zábavnou hudbu, dílo zde vytváří kulisu a atmosféru, není v centru pozornosti a na posluchače přímo nepůsobí. Dalším stupněm je vnímání s jistou intenzitou a u tohoto způsobu je nutné aktuální znění hudby, při poslechu dochází k jednoduchým smyslovým vjemům, ale po doznění již dílo nepůsobí. Třetí způsob recepce hudby je nejnáročnější a vyžaduje aktivní zapojení posluchače, působení díla není omezeno na jeho aktuální znění, ale stává se součástí posluchačova vnitřního světa i po doznění. Posluchač po doznění dílo dále zpracovává a osvojuje si tak nové hodnoty, řeší sdělení díla, jeho smysl. Tento způsob recepce vyžaduje primárně uměleckou hudbu, ale záleží především na samotném posluchači, na jaký typ, druh a žánr hudby jej bude aplikovat. Takto lze přistupovat k jakékoli hudbě, ale ne každá si takovou pozornost zaslouží. Posluchač by se tak ve svém zájmu měl naučit v současné, velmi široké hudební nabídce orientovat, rozlišovat hodnoty od pseudohodnot. Výzkumy potvrzují, že hudební vzdělání a hudební aktivity mají vliv na hudební preference, a to především v oblasti umělecké hudby. Hudební výchova může být v tomto směru významně nápomocná, přesto však záleží na samotném jedinci, s jakým zájmem a vůlí přistoupí k poznávání děl s primární estetickou funkcí a hodnotou.

³⁰ CRHA, Bedřich a Zdeněk MAREK. Imaginace a výchovný vliv hudby. In: ČAČKA, Otto. Psychologie imaginativní výchovy a vzdělávání s příklady aplikace. 1.vyd. Brno: Doplněk, 1999, s. 216-220. ISBN 8072390341.

Summary

The monograph is focused on musical preference, tolerance and identification of university students regarding classical music, pop music and folklore. It compares and theoretically reflects results of sociological researches carried out by the Department of Music Education at the Faculty of Education, Masaryk University, which was conducted in the Czech Republic in 2012 and in selected countries of the European Union in 2013. It is interesting that results of both researches are very similar. In the EU, The most preferred genres and styles were romanticism (Dvořák), rock'n'roll, soul and classicism (L. van Beethoven). Among the least preferred genres and styles belonged electronic music, brass music and electro dance.

The authors also summarize some of the findings of the research published by the British Journal of Music Education in 2011, dealing with the work of teachers in primary and secondary schools in the USA. Some of these findings might be used and applied in music education in the Czech Republic, as well. Scientific knowledge, which served as the basis for this research, especially those that emphasize the importance of music perception for mental and moral development of young people, the authors consider essential in more acute and stronger need for "defense" of the importance of music education (as a separate educational field) against a certain tendency to integrate the music education with other courses focusing on teaching arts (art education, cultural history, art history, ethics, etc.).

The results proved that music education and musical activities have an impact on music preferences, particularly in relation to classical music. School music education can be in this respect significantly helpful, but it depends on the individual, on his interest and will to explore the works with the primary aesthetic function and value.

Prameny a literatura:

Publikace

- BEK, Mikuláš. *Hudební posluchači v České republice 2001*. Brno: Ústav hudební vědy FF MU, 2003.
- BEK, Mikuláš. *Konzervatoř Evropy? : K sociologii české hudebnosti*. Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 2003. 280 s. musicologica.cz, sv. 1. ISBN 80-85917-99-8.
- BĚLOHLÁVKOVÁ, Petra. „CD-cesta“ od autora k posluchači. In: *Musica viva in schola XVIII*. Sborník prací PdF MU v Brně, sv. 175. Řada hudebněvýchovná č.18. Brno: Masarykova univerzita, 2004. s. 55–58. ISBN 80–210–3418–1.
- CATTELL, R. B. - ANDERSON J. C. The measurement of personality and behavior disorders by the I.P.A.T. music preference test. *Journal of Applied Psychology*. 1953, č. 37, s. 446 - 454.
- COLLEY, A. Young people's musical taste: Relationship with tender-related trans. *Journal of Applied Social Psychology*. 2008, č. 38, s. 2039 – 2055.
- CEJP, Martin – MAŘÍKOVÁ, Iva. *Postoje české veřejnosti k hudebnímu umění*. Praha: Ústav pro výzkum kultury, 1978. 152 s.
- CRHA, Bedřich. Hudba a hodnotová orientace mládeže. *OPUS MUSICUM*, 1989, XXI, č. 10, s. 26–32. ISSN 0862-8505.
- CRHA, Bedřich – MAREK, Zdeněk. Problém vztahu artificiální a nonartificiální hudby z hlediska receptivní výchovy dospívající mládeže. In: *Musica viva in schola IX*. Brno: UJEP, 1989. s. 210–217.
- CRHA, Bedřich – SEDLÁČEK, Marek – KOŠUT, Michal – JURČÍKOVÁ, Taťána – PRUDÍKOVÁ, Markéta. *Výzkum hudebních preferencí vysokoškolské mládeže*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 177 s. ISBN 978-80-210-6103-3.
- DELSING, M. J. M. H. – BOGT, T. F. M. – ENGELS, R. C. M. E. – MEEUS, W. H. J. Adolescents' music preferences and personality characteristics. *European Journal of Personality*. 2008, č. 22, s. 109 – 130.
- DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. 288 s.
- DUNN, G. Toward a better understanding of the relation between music preference, listening behaviour, and personality. *Psychology of music*. 2012, č. 40, s. 411 – 428.

- GEORGE, D. – STICKLE, K. – RACHID, F. – WOPNFORD, A. The association between type of music enjoyed and cognitive, behavioral, and personality factors of those who listen. *Psychomusicology*. 2007, č. 19, s. 32 – 56.
- FUKAČ, Jiří. *Mýtus a skutečnost hudby: traktát o dobrodružství a oklikách poznání*. Praha: Panton, 1989. ISBN 80-7039-011-5.
- HALA, P. (ed.) *Musica viva in schola XXIII*. Brno: MU, 2012, 172 s. ISBN 978-80-210-6106-4 DOI 10.5817/CZ.MUNI.P210-6106-2012.
- HELFERT, Vladimír. *Základy hudební výchovy na nehudebních školách*. Praha: SPN, 1956.
- HEPNER, Vladimír a kol. *Postoje české veřejnosti k populárním zpěvákům*. Praha: Ústav pro výzkum kultury, 1973.
- KARBUSICKÝ, Vladimír – KASAN, Jaroslav. *Výzkum současné hudebnosti I–II*. Praha: Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1969.
- KARBUSICKÝ, Vladimír – KASAN, Jaroslav. *Výzkum současné hudebnosti*. Praha: Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1964.
- KASAN, Jaroslav. *Výzkum hudebnosti 1990*. Praha: Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1991.
- KRÍŽ, Jaroslav. Velké odmítnutí. *Estetika*. Praha: Akademie věd České republiky, 1993, roč. 30, s. 1.
- KUSÁK, Jiří. Evropanství a rozvoj interkulturních kompetencí (kognitivních, afektivních a behaviorálních) v kontextu evropského kulturního prostoru. In: *Mezinárodní webový sborník hudební výchovy*. Ostrava: 2009. ISSN 1802-6540.
- LÝSEK, František. *Hudební aktivita mládeže*. Brno: 1963.
- LÝSEK, František. *Hudebnost a zpěvnost mládeže ve světle výzkumů*. Praha: 1956.
- MARŠÁLOVÁ, Libuša – MIKŠÍK, Oldřich a kol. *Metodológia a metódy psychologického výzkumu*. Bratislava: SPN 1990. ISBN 80-08-00019-8.
- MATZNER, Antonín – POLEDŇÁK, Ivan – WASSERBERGER, Igor. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby : Část věcná*. Praha: Editio Supraphon, 1980. 376 s.
- MATZNER, Antonín – POLEDŇÁK, Ivan – WASSERBERGER, Igor. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby II : Část jmenná : Světová scéna – osobnosti a soubory: A–K*. Praha: Editio Supraphon, 1986. 560 s.
- MATZNER, Antonín – POLEDŇÁK, Ivan – WASSERBERGER, Igor. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby II : Část jmenná : Světová scéna – osobnosti a soubory: L–Ž*. Praha: Editio Supraphon, 1987. 544 s.

- RENTFROW, P. J. – GOSLING, S. D. The content and validity of music-genre stereotypes among college students. *Psychology of Music*. 2007, č. 35, s. 306 – 326.
- RENTFROW, P. J. – GOSLING, S. D. The do re mi's of everyday life: the structure and personality correlates of music preference. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2003, č. 84, s. 1236 – 1256.
- SEDLÁČEK, Marek – CRHA, Bedřich – JURČÍKOVÁ, Taťána – PRUDÍKOVÁ, Markéta – OBRŠLÍKOVÁ, Petra – KOŠUT, Michal. *Multimediální technologie z hlediska jejich využití v hudební výchově na středních školách ČR*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2011. 80 s ISBN 978-80-210-5704-3.
- SCHÄFER, T. – SEDLMEIER, P. From the functions of music to music preference. *Psychology of Music*. 2009, č. 37, s. 279 – 300.
- SCHWARTZ, K. D. - FOUTS, G. T. Music preferences, personality style, and developmental issues of adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*. 2003, č. 32, s. 205 – 213.
- SMOLKA, Jaroslav a kol. *Dějiny hudby*. Brno: Togga agency, 2001. 657 s. ISBN 80-902912-1.
- SOKOL, Jan. *Malá filosofie člověka: a Slovník filosofických pojmů*. 4., rozš. vyd. Ve Vyšehradu 2. Praha: Vyšehrad, 2004, ISBN 80-702-1713-8. s. 302.
- ŠABOUK, Sáva. Problém argumentace ve prospěch estetické výchovy (K některým problémům umělecké informace). In: *Musica viva in schola IX*. Brno: UJEP, 1989, s. 35–54.
- VLČEK, Josef. *Rockové směry a styly*. Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1988.
- WICH, František. *Rock & Pop: Encyklopedie I.: A–L*. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 1999. 622 s. ISBN 80-7207-276-5.
- WICH, František. *Rock & Pop: Encyklopedie II.: M–Z*. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 1999. 622 s. ISBN 80-7207-276-5.
- ZICH, Otakar. *Estetické vnímání hudby. Estetika hudby*. Praha: Supraphon, 1981. 456 s.

Internetové zdroje

- 100 Greatest Singers Of All Time. In: *Rolling Stone* [online]. [cit. 2012-05-30]. Dostupné z: <http://www.rollingstone.com/music/lists/100-greatest-singers-of-all-time-19691231/aretha-franklin-19691231>
- 500 Greatest Songs Of All Time. In: *Rolling Stone* [online]. [cit. 2012-05-30]. Dostupné z: <http://www.rollingstone.com/music/lists/the-500-greatest-songs-of-all-time-20110407/bob-dylan-like-a-rolling-stone-19691231>

- BERKLEY, Rebecca. Teaching composing as creative problem solving: conceptualising composing pedagogy. In: *British Journal of Music Education* [online]. [cit. 2013-08-30]. 2009, vol. 21, issue 3, s. 239-263. DOI: 10.1017/S026505170400587X. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S026505170400587X Teaching composing as creative problem solving: conceptualising composing pedagogy
- BOLDEN, Benjamin. Teaching composing in secondary school: a case study analysis. In: *British Journal of Music Education* [online]. [cit. 2013-08-30]. 2009, vol. 26, issue 02, s. 137-152. DOI: 10.1017/S0265051709008407. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0265051709008407
- CAIN, Tim. The characteristics of action research in music education. In: *British Journal of Music Education* [online]. [cit. 2013-08-30]. 2008, vol. 25, issue 03, s. 283-313. DOI: 10.1017/S0265051708008115. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0265051708008115
- CAIN, Tim. Too hard, too soft or just about right: paradigms in music teachers' action research. In: *British Journal of Music Education* [online]. [cit. 2013-08-30]. 2012, vol. 29, issue 03, s. 1-17. DOI: 10.1017/S0265051712000290. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0265051712000290
- *Cash Kings 2011: Hip-hop Top 20 Earners* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://www.forbes.com/pictures/eeel45elkd/6-marshall-%e2%80%9cceminem%e2%80%9dmathers-14-million-tie/#gallerycontent>
- CRHA, Bedřich – JURČÍKOVÁ, Taťána – PRUDÍKOVÁ, Markéta. Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. *Teoretické reflexe hudební výchovy* [online], 2010, vol. 6, no. 1, s. 1-288 [cit. 2012-04-10]. ISSN 1803-1331. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/publ.htm>
- CRHA, Bedřich – JURČÍKOVÁ, Taťána – PRUDÍKOVÁ, Markéta. Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově na středních školách. *Teoretické reflexe hudební výchovy* [online], 2011, vol. 7, no. 1, s. 1-295 [cit. 2012-04-10]. ISSN 1803-1331. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/publ.htm>
- FRANĚK, Marek. Poslech hudby v každodenním životě. Souvislost s hudební preferencí a strukturou zájmů. *ACTA MUSICOLOGICA.CZ* [online]. [cit. 2013-09-10]. Brno, UHV FF MU, 2005, č. 2. Dostupné z: <http://acta.musicologica.cz/05-02/0502s01.html>
- *Grammy.com. Past Winner Search. Edwin Hawkins* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://www.grammy.com/nominees/search?artist=Edwin+Hawkins&title=&year=All&genre=>

- *Grammy.com. Past Winner Search. Eminem* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://www.grammy.com/nominees/search?artist=&title=&year=2000&genre=28>
- *Hudební divadlo Karlín. Repertoár. West Side Story* [online]. [cit. 2012-06-16]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/repertoar/12-west-side-story/>
- *Jan Slabák a MORAVANKA : Historie* [online]. © 2011 [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://www2.moravanka.eu/historie/>
- *Jean Michel Jarre : Official website. Discography. Magnetic Fields* [online]. Jean Michel Jarre, © 2009 [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://www.jeanmicheljarre.com/discography/studio/magnetic-fields-1981>
- *Madonna News. Ocenění* [online]. [cit. 2012-05-15]. Dostupné z: <http://www.madonnanews.net/extra/oceneni>
- *Madonna.com* [online]. [cit. 2012-05-17]. Dostupné z: <http://madonna.com/news/title/madonna-wins-best-dance-album-at-the-49th-annual-grammys>
- *Madonnation.cz. Ocenění* [online]. [cit. 2012-05-17] Dostupné z: <http://www.madonnation.cz/oceneni>
- *Městské divadlo Brno. Repertoár. West Side Story* [online]. [cit. 2012-06-16]. Dostupné z: <http://www.mdb.cz/inscenace/8-west-side-story/>
- *Reklama/Commercial/Werbung – Eurotel Go (1997). In: Youtube.com* [online]. [cit. 2012-05-22]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=eN6fPKQ1SCk>.
- RENTFROW, Peter J., Lewis R. GOLDBERG a Daniel J. LEVITIN. The structure of musical preferences: A five-factor model. In: *Journal of Personality and Social Psychology* [online]. [cit. 2013-06-16]. 2011, vol. 100, issue 6, s. 1139-1157. DOI: 10.1037/a0022406. Dostupné z: <http://doi.apa.org/getdoi.cfm?doi=10.1037/a0022406>
- *Rollig Stone's 100 Greatest Guitar Songs Of All Time. In: Stereogum* [online], c2008. [cit. 2012-05-22]. Dostupné z: http://stereogum.com/10114/rolling_stones_100_greatest_guitar_songs_of_all_ti/list/+the+100+greatest+guitar+songs+of+all+time&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz
- *Tiësto : Official website* [online]. [cit. 2012-06-09] Dostupné z: <http://www.tiesto.com/Tiesto-home>
- WENNER, Jann, S. (ed.) 100 Greatest Guitarists of All Time. *Rolling Stone* [online], [cit. 2012-06-05]. Dostupné z: <http://www.rollingstone.com/music/lists/100-greatest-guitarists-20111123/b-b-king-19691231>

- What Is Love (song). *Wikipedia : The Free Encyclopedia* [online]. [cit. 2012-06-09].
Dostupné z: [http://en.wikipedia.org/wiki/What_Is_Love_\(song\)](http://en.wikipedia.org/wiki/What_Is_Love_(song))

Zdroje hudebních ukázek

- Armstrong, Louis. *Do You Know What It Means To Miss New Orleans?* [zvukový záznam]. *Louis Armstrong*. [S.l.]: PolyGram International, 1989. 1 CD (41:31).
- Beethoven, Ludwig van. *The best of Beethoven* [zvukový záznam]. *Ludwig van Beethoven*. [S.l.]: Naxos Rights International, 1993. 1 CD (75:59).
- Berry, Chuck. *The Best of Chuck Berry* [zvukový záznam]. *Chuck Berry*. [S.l.]: MCA Records, 1994. 1 CD (52:46).
- Black Sabbath (hudební skupina). *Heaven And Hell* [zvukový záznam]. *Black Sabbath*. [UK]: Gimcastle; Castle Communications, c1996. 1 CD (40:04).
- Brontosauři (hudební skupina). *Na kameni kámen* [zvukový záznam]. *Brontosauři*. [ČR, Praha]: Panton, c1991. 1 CD (38:42).
- Cash, Johnny. *The Great Johnny Cash* [zvukový záznam]. *Johnny Cash*. [USA]: Movieplay, c1995. 1 CD (33:46).
- Coleman, Ornette. *Body Meta* [zvukový záznam]. *Ornette Coleman*. [USA]: Polygram Records, c1996. 1 CD (39:22).
- Cypress Hill (hudební skupina). *Black Sunday* [zvukový záznam]. *Cypress Hill*. [USA]: Sony Music, c1993. 1 CD (43:41).
- Dead Can Dance (hudební skupina). *Aion* [zvukový záznam]. *Dead Can Dance*. [S.l.]: 4AD, 1990. 1 CD (36:11).
- Dvořák, Antonín. *Symphony no. 9 „From the New World“* [zvukový záznam]. *Antonín Dvořák; Czech Philharmonic Orchestra; Dirigent Karel Ančerl*. [ČR, Praha]: Supraphon, p2002. 1 CD (70:27).
- Dylan, Bob. *Highway 61 Revisited* [zvukový záznam]. *Bob Dylan*. [USA]: Sony Music, 1965. 1 CD (51:37).
- Eminem. *The Marshall mathers LP* [zvukový záznam]. *Eminem*. [EU]: Aftermath; Interscope Records, p2000. 1 CD (72:15).
- Franklin, Aretha. *Respect* [zvukový záznam] : *The very best of... Aretha Franklin*. [Germany]: Warner Strategic Marketing, p2003. 2 CD (77:26, 78:28).

- Holý, Luboš – Musica Folklorica (hudební soubor). *Rabudeň, rabudeň [zvukový záznam]*. Luboš Holý a Musica Folklorica. [ČR, Dolní Loučky]: Indies Scope, p2010. 1 CD (54:46).
- James Brown – Don't Stop The Funk (1980). In: Youtube [online]. 14. 04. 2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=0i5xL9fHuZ0>
- Janáček, Leoš. *String quartets [zvukový záznam]*. Leoš Janáček. [ČR, Praha]: Supraphon Records, p1996. 1 CD (42:36).
- Jarre, Jean-Michel. *Magnetic Fields [zvukový záznam]*. Jean-Michel Jarre. [France]: Disques Dreyfus, 1997. 1 CD (36:01).
- King, B. B. *Anthology [zvukový záznam]*. B. B. King. [EU]: MCA Records, c2000. 2 CD (78:35, 76:41).
- Madonna. *Confessions on a Dance Floor [zvukový záznam]*. Madonna. [EU]: Warner Bros., p2005. 1 CD (56:34).
- Marley, Bob. *Exodus [zvukový záznam]*. Bob Marley. [S.l.]: Island Records, p 1977. 1 CD (37:19).
- Moravanka Jana Slabáka (hudební skupina). *Moravanka Jana Slabáka [zvukový záznam] : Písničky, které udělaly Moravanku : 1972-1992*. Moravanka. Praha: Edit, c1992. 1 CD (42:36).
- Mozart, Wolfgang Amadeus. *Jupiter [zvukový záznam] : Symphonies nos. 40 & 41*. Wolfgang Amadeus Mozart; Les Musiciens du Louvre; Marc Minkowski. [Germany, Hamburg]: Deutsche Grammophon GmbH, p2006. 1 CD (78:10).
- Mysliveček, Josef. *Abramo ed Isacco [zvukový záznam] : Oratorio in 2 Parts*. Josef Mysliveček; Libretto Pietro Metastasio. [ČR, Praha]: Supraphon Records, p1995. 2 CD (71:27; 70:40).
- *Největší hity 90. let 2 [zvukový záznam]*. Praha: Sony Music Bonton, c1999. 1 CD (78:14).
- *Oh, Happy Day: The Best of The Edwin Hawkins Singers [zvukový záznam]*. Edwin Hawkins Singers. [USA]: Buddha Records, c2001. 1 CD (65:02).
- Pink Floyd (hudební skupina). *The Dark Side Of The Moon [zvukový záznam]*. Pink Floyd. [UK]: EMI Records, c1994. 1 CD (42:55).
- Schubert, Franz. *Die schöne Müllerin D 795 [zvukový záznam] : Liederzyklus nach Gedichten von Wilhelm Müller*. Franz Schubert. [Germany, Hamburg]: Deutsche Grammophon, 1995. 1 CD (71:22).

- Spirituál kvintet. *Za svou pravdou stát [zvukový záznam] : 30 let. Spirituál kvintet.* [ČR, Praha]: Panton, 1992. 1 CD (45:38).
- Tiësto – Maximal Crazy (Official Video) In: *Youtube* [online]. 4.9.2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=7AxI4rxCf2E&list=UUPk3RMMXAfLhMJPFpQhye9g&index=8&feature=plcp>
- Waters, Muddy. *The Definitive Collection [zvukový záznam]. Muddy Waters.* [USA, Santa Monica]: Geffen Records, c2006. 1 CD (74:32).
- *West Side Story (The Original Sound Track Recording)* [zvukový záznam]. [Austria]: Sony, c2004. 1 CD (51:18).
- Zelenka, Jan Dismas. *Requiem in D Minor [zvukový záznam] : ZWV 48. Jan Dismas Zelenka.* [ČR, Praha]: Supraphon Records, 1995. 1 CD (41:46).

Seznam použitých zkratk

AH – artifiční hudba

CAPi – Computer Assisted Personal Interviewing

ČR – Česká republika

EAS – European Association for Music in Schools

EU – Evropská unie

NAH – nonartifiční hudba

VBA – Visual Basic for Application

Jmenný rejstřík

Armstrong, Louis	10
Beethoven, Ludwig van	11, 12, 18, 26, 27, 36, 48
Bek, Mikuláš	57
Bernstein, Leonard	11
Berry, Chuck	10, 37
Black Sabbath	11
Brown, James	11
Cash, Johnny	11
Coleman, Ornette	11, 39
Crha, Bedřich	26, 62, 71
Cypress Hill	10
Dead Can Dance	11
Debussy, Claude	11
DJ Tiesto	11
Dvořák, Antonín	10, 12 - 13, 15 - 16, 18 - 19, 22 - 23, 26, 29 - 30, 36 - 37, 43 – 46, 48 - 49
Dylan, Bob	10
Eminem	10
Franěk, Marek	57, 70
Franklin, Aretha	11, 26
Haddaway	10
Holý, Luboš	10
Janáček, Leoš	11
Jarre, Jean Michel	10
Jurčíková, Taťána	26
King, B. B.	10
Marek, Zdeněk	3, 71
Marley, Bob	11
Moravanka	11
Mozart, Wolfgang Amadeus	11, 13, 17 – 18, 23, 27, 36, 42, 44, 46, 49, 70
Mužík, Pavel	57

Mysliveček, Josef	10, 19, 36, 49
Nedvěd, Jan	11
Pink Floyd	11
Prudíková, Markéta	26
Schubert, Franz	11, 26
Spirituál kvintet	10
The Edwin Hawkins Singers	33
Waters, Muddy	11
Zelenka, Jan Dismas	11
Zich, Otakar	11

Věcný rejstřík

art rock	11, 14, 45, 46
artificiální hudba (AH)	24 – 28, 30 – 31, 33, 34, 36, 38, 40, 44 – 52, 61
baroko	11, 34
blues	10, 46, 54 – 55, 58 - 60
CAPI	61
country	11, 20, 42, 47, 51, 54 – 55, 57 - 60
dechovka	11, 12 – 13, 22, 25, 27, 31, 39, 42 – 43, 46 – 50, 57 - 58
disco	10, 26, 36, 48 – 49, 51, 59
dotazník	7 – 10, 12, 53, 61, 88
electro dance	11 – 13, 22, 25, 27, 30, 31, 39, 43 – 44, 46
elektronická hudba	10, 12 -13, 22, 25, 30, 39, 43, 48, 54, 58 - 59
estetický	55
folk	11, 14, 25, 36, 54 – 55, 57- 60
free jazz	11, 22, 27, 29 – 230, 39, 42, 47, 50
funk	11, 55, 58
gospel	11, 20, 26, 36, 37, 42, 48, 49, 50, 57 - 59
heavy metal	11, 25, 45, 54 – 55, 58 - 60
hip-hop	10, 16, 30, 39, 43, 55, 58 - 60
hodnoty	5 – 6, 71
hodnotová orientace	61
hudební výchova	7, 32 – 34, 37, 51, 61 - 67
identifikace	14, 17, 20, 22 – 23, 32, 40, 41, 47, 51
impresionismus	11, 34, 36
klasicismus	10 – 13, 23, 34, 36, 42, 46, 48 - 49
konzument	62
korelace	54
lidová píseň/hudba	10, 25, 27, 39, 42, 47, 51, 57 - 58
mainstream	59
masmediální	62
metody	54
multimediální technologie	7

muzikál	11, 14, 17, 20, 22, 42, 44, 47, 50, 58
nonartificiální hudba (NAH)	24 – 28, 30, 33, 36 – 38, 40, 43 – 47, 49 – 51, 61
pop	11, 29, 36, 42, 46 – 47, 49 – 50, 53 – 55, 57 – 60, 70
postoj	13, 23, 27 – 28, 34 – 35, 38, 53, 56, 61 - 62
rap	10, 34, 39, 54 – 55, 58 - 60
reggae	11, 14, 17 – 18, 20, 22, 26, 34, 36, 42, 44, 46 – 47, 49 – 50, 59 - 60
rhythm & blues (R&B)	11, 14 – 15, 22, 36, 44 – 45, 47, 51
rock	10, 14 – 15, 18, 22 – 23, 29, 36, 44 – 46, 49, 51, 54, 58 - 60
rock'n'roll	10, 17 – 18, 20, 26, 30, 36 – 37, 42, 46 - 50
romantismus	10 – 13, 15 – 16, 18 – 19, 22 – 23, 26, 29 – 30, 34, 36 – 37, 43 – 46, 48 – 49
sociologie, sociologický	57, 61 - 62
soul	11, 12, 13, 15, 16, 18 – 19, 23, 26, 30, 36, 44 – 46, 48 – 49, 54 – 55, 58 - 60
soundtrack	54 – 55, 58
spirituál	10, 14, 22, 25, 57 - 59
tolerance	13, 15 – 16, 19, 21 - 22, 24, 27 – 29, 31 – 32, 38, 43, 46, 49 - 51
tradiční jazz	10, 30, 45 - 47
učitel	7, 63 - 66
vkus	53, 57
výzkum:	
sociologicko-empirický	62
world music	11, 29, 58

Přílohy

Vzor elektronického dotazníku

Zvukový dotazník

[Nahlásit problém](#)

The research has been closed. Your answers will no longer be included in the evaluation.

Vítejte

Vážení přátelé, kolegyně a kolegové, milé studentky a studenti,

Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity (Brno, Česká republika) v rámci dlouhodobých výzkumů realizuje v letošním roce výzkum hudebních preferencí studentů ze států Evropské unie. Obdobný výzkum proběhl v roce 2012 v České republice. Cílem je zachytit vztah studentů k vážné (artificiální) a populární (nonartificiální) hudbě. Prosíme vás proto o vyplnění tohoto dotazníku. Nejedná se o nezávazné vyplňování kolonek klasického dotazníku, ale o příjemnou půlhodinku strávenou s hudbou. Současně bychom vám byli velmi vděční, kdybyste dotazník přeposlali e-mailem všem vašim přátelům a kolegům nejen na univerzitách a vysokých školách, ale také třeba prostřednictvím sociálních sítí studentům ostatních škol.

Děkujeme vám, že svojí účastí přispějete k získání reprezentativních údajů (které budou následně zveřejněny a zpřístupněny na našich webových stránkách) o vztahu dnešních mladých lidí v Evropské unii k hudbě a přejeme vám příjemný poslech.

Výzkumný tým pracovníků
Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity,
Brno, Česká republika

[INSTRUKCE](#) [PŘESKOČIT](#)

Ukázka č. 1

Tip – Pokud tlačítko přehrát přestane po několika ukázkách reagovat, aktualizujte prosím stránku prohlížeče (stisknutím klávesy F5 nebo kliknutím na ikonu aktualizovat).

Tento styl či žánr:

☐ poslouchám rád(a) ☐ poslech nevadí ☐ poslech nesnáším

Podle mně se jedná o:

☐ Baroko	☐ Heavy metal
☐ Klasicismus	☐ Hip-hop
☐ Romantismus	☐ Lidová píseň (národní píseň)
☐ Impresionismus	☐ Muzikál
☐ Art rock	☐ Pop
☐ Blues	☐ Rap
☐ Country	☐ Reggae
☐ Dechovka (dechová hudba)	☐ Rhythm & Blues (R&B)
☐ Disco	☐ Rock
☐ Electro Dance	☐ Rock'n'roll
☐ Elektronická hudba	☐ Soul
☐ Folk	☐ Spirituál
☐ Free jazz	☐ Tradiční jazz
☐ Funk	☐ World music
☐ Gospel	☐ Nevím, nedokážu posoudit
☐ Vážná (klasická) hudba 1. poloviny 20. století	☐ Jiný - Doplňte ____

**Výzkum hudebních preferencí vysokoškolské mládeže
v Evropě a České republice**

Doc. PhDr. Bedřich Crha, CSc, Mgr. Šárka Vaňková, Mgr. Radka Binderová,
MgA. Marek Olbrzymek, Mgr. Markéta Prudíková , Mgr. Lucie Sochorová,
Mgr. Kateřina Šrámková, PhDr. Marek Sedláček, Ph.D.

Vydala Masarykova univerzita v roce 2013
1. elektron. vydání, 2013

ISBN 978-80-210-6633-5